

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi aviopuolisoiden oikeussuhteista.

Vuoden 1921 valtiopäiville annettiin esitys laiksi aviopuolisoiden oikeussuhteista, josta korkein oikeus oli antanut lausuntonsa, ja perusteltiin tätä esitystä seuraavasti:

„Oikeuskehitys on meillä viime vuosikymmenien aikana johtanut siihen, että nainen, aviovaimokin, on julkisen elämän alalla yleensä päässyt miehen vertaiseksi, mutta avioliitossa on vaimolla edelleen eräissä suhteissa sellainen riippuvainen asema, joka on omiaan ehkäisemään hänen henkistä kehitystään. Tämä asiointila on herättänyt sen jotakuinkin yksimielisen vaatimuksen, että perheoikeuden alalla on, mitä tulee aviopuolisoiden välisiin oikeussuhteisiin, saatava aikaan ajankukainen uudistus. On senvuoksi katsottu tarpeelliseksi ryhtyä toimiin sellaisen uudistuksen aikaansaamiseksi. Sittenkuin Lainvalmistelukunta, joka oli saanut asian käsiteltäväkseen, oli vuonna 1913 antanut mietinnön niistä perusteista, joiden mukaan aviopuolisoiden oikeussuhteet olisivat järjestettävät, on eri yhteiskuntapiirien edustajille varattu tilaisuus Lainvalmistelukunnan ensimmäisen osaston yhteyteen asetetun komitean jäsenenä antaa lausuntonsa niistä periaatteista, joita aiotussa lainsäädännössä olisi noudatettava. Sen mukaisesti on asiasta sittemmin valmistettu lakiehdotus, joka pääasiallisesti rakentuu samoille periaatteille kuin ne ehdotukset, jotka Skandinaavian maissa on yhteisen valmistelun jälkeen äskettäin laadittu vastaavaa lainsäädäntöä varten kuskakin näistä maista.

Nyt puheena olevan lakiehdotuksen tarkoituksena on saattaa puoliset avioliitossa oikeudellisesti yhdenvertaisiksi. Ehdotuk-

sessä ei niin ollen enää anneta miehelle edusmiehenoikeutta. Tämän mukaisesti säädetään ehdotuksessa, että kumpaisellakin puolisoilla on yhtäläinen oikeus hoitaa yhteisiä, henkilökohtaisia asioitaan sekä että avioliittoonmeno ei enää rajoita naisen oikeutta tehdä sopimuksia taikka itse ajaa asioitaan oikeudessa tai hallintoviranomaisten luona. Mitä taas tulee puolisoitten omaisuussuhteisiin, vaatii puolisoitten yhdenvertaisuuden periaate, että vaimo saa oikeuden hallita koko omaisuuttaan. Tästä johtuu, että nykyinen järjestelmä, jonka mukaan puolisoitten pesässä oleva omaisuus säännönmukaisesti kuuluu näille yhteisesti, on hylättävä. Ehdotuksessa on niinmuodoin tässä kohden omaksuttu omaisuudenerillisyyden periaate. Kun kuitenkin on näytetty olevan välttämätöntä, että puolisoitten välinen taloudellinen etuyhteisyys, joka nykyään ilmenee yhteisomistuksena, edelleen pysytetään, on mainittua periaatetta muodosteltu määräämällä, että kumpaisellakin puolisoilla on säännönmukaisesti naimaoikeus toisen puolison omaisuuteen, s. o. että avioliiton purkautuessa jommankumman puolison kuoleman tai avioeron johdosta eloonjäänyt puoliso ja vainajan perilliset taikka kumpikin puoliso saa puolet puolisoitten omaisuuden säästöstä. Sen ohessa on kihlakumppaneille ja puolisoille varattu mahdollisuus avioehtosopimuksin rajoittaa naimaoikeutta tai sulkea se pois, milloin he erikoisista syistä katsoisivat sen suotavaksi. Ehdotettu uusi järjestelmä ei siis tietäisi mitään jyrkkää muutosta avioliittolainsäädännössä, vaan se olisi päinvastoin tämän lainsäädännön johdonmukaista, naisen muuttuneen yhteiskunnallisen aseman vaatimaa kehittämistä.

Aviopuolisoiden oikeussuhteita koskevan lainsäädännön ehdotettu uudistaminen edellyttää, että eräitä muutoksia tehdään perintö-, kauppaja oikeudenkäymiskaariin, holhouslakiin, ulosottolakiin, konkurssi-sääntöön, asetuksiin velan maksusta kuolemantapauksessa y. m., velkojain oikeudesta ja etuudesta toistensa edellä maksun saamiseen konkurssiin luovutetusta omaisuudesta, määräajasta velkomisasiossa ja vuosihaastosta sekä kiinnityksestä kiinteään omaisuuteen kuin myös perintö- ja

lahjaverosta sekä säästöpankeista annettuihin lakeihin.”

Vastauksessaan 3 päivältä viime kesäkuuta hallituksen puheena olevaan esitykseen eduskunta on ilmoittanut lähettäneensä sen valmistelevaa käsittelyä varten lakivaliokuntaan, mutta että valiokunta ei ole ehtinyt antaa mietintöä asiasta. Senvuoksi annetaan esitykseen sisältyneet lakiehdotukset sellaisenaan nyt uudelleen Eduskunnan hyväksyttäväksi.

Lakiehdotukset ovat näin kuuluvat:

L a k i

aviopuolisoiden oikeussuhteista.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään täten aviopuolisoiden oikeussuhteista:

1 LUKU.

Yleisiä säännöksiä.

1 §.

Puolisilla on keskenään yhtäläinen oikeus hoitaa yhteisiä, henkilökohtaisia asioita.

Vaimo kuuluu miehensä säätyyn.

2 §.

Puolisoiden oikeudesta holhota lapsiaan säädetään holhouslaissa.

3 §.

Avioliittonmeno ei rajoita naisen oikeutta tehdä sopimuksia sekä esiintyä kantajana ja vastaajana.

Puolisot voivat, noudattamalla mitä 3 luvussa sanotaan, tehdä sopimuksia myöskin keskenään.

4 §.

Puoliso saakoon ulosmittauksessa ja konkurssissa saatavasta, joka hänellä on toiselta puolisolta, maksun vasta muiden velkojain jälkeen. Mitä nyt on sanottu sovellettakoon myöskin, milloin puolison saatava on muutoin kuin ulosmittauksen tai

konkurssin johdosta joutunut kolmannelle henkilölle. Sellaisen saatavan vakuudeksi, josta tässä kappaleessa puhutaan, älköön velkoja kiinnityksen tai ulosmittauksen nojalla taikka muulla tavoin saako panttita etuoikeutta velallisen omaisuuteen älköönkä hänellä myöskään olko oikeutta pidättää määrättyä omaisuutta, kunnes saatava on maksettu.

Mitä edellä on säädetty ei koske maksamatonta kauppahintaa, josta kiinteistö on panttina, eikä saatavaa, joka perustuu toisen puolison toista vastaan tekemään rikokseen. Sanottuja säännöksiä älköön myöskään sovellettako velkojaa vastaan, joka ei tietänyt tai jonka ei olisi pitänyt tietää, että hänen saatavansa aikaisemmin on ollut velallisen puolisollla, älköönkä puolison velkojain vahingoksi saatavaan, joka tällä konkurssissa havaitaan olevan toiselta puolisolta.

5 §.

Riitaa sellaisissa asioissa, joista puhutaan 1 §:n 1 momentissa, älköön saatetako tuomioistuimen tutkittavaksi.

2 LUKU.

Puolisoiden omaisuus.

6 §.

Se omaisuus, mikä puolisollla on avioliittoon mennessään, kuuluu edelleen hänelle. Niinkään on hänen omaisuuttaan, mitä hän tavalla tai toisella saa avioliiton aikana.

7 §.

Kumpaisellakin puolisollla on naimaoikeus toisen omaisuuteen, mikäli ei 8 §:ssä toisin sanota. Mitä naimaoikeudella tässä laissa ymmärretään käy selville 9 §:stä.

8 §.

Naimaoikeutta ei ole omaisuuteen, josta avioehtosopimuksin taikka lahjakirjassa tai testamentissa on niin määrätty, eikä myöskään siihen, mikä on tullut sellaisen omaisuuden sijaan.

Jos avioehtosopimuksessa, lahjakirjassa tai testamentissa on määrätty, että naimaoikeutta ei ole myöskään 1 momentissa mainitun omaisuuden tuottoon, noudatettakoon sitä määräystä.

Jos puolison omaisuus on luovutettu konkurssiin, älköön, milloin toinen puoliso siitä esittää kirjallisen vaatimuksen 20 §:ssä mainitulle tuomioistuimelle, kumpaisellakaan puolisollla olko naimaoikeutta siihen omaisuuteen, jonka toinen heistä valvontapäivän jälkeen on saanut. Sellainen vaatimus on tehtävä kaupungissa kuukauden kuluessa valvontapäivästä ja maalla viimeistään siinä yleisessä istunnossa, joka ensiksi pidetään kuukauden kuluttua sanotusta päivästä. Tässä mainittuun kirjoitukseen on sovellettava, mitä 20 §:ssä sanotaan avioehtosopimuksista.

9 §.

Avioliiton purkautessa saakoot eloonjäänyt puoliso ja vainajan perilliset taikka kumpikin puoliso puolet sen omaisuuden säästöstä, johon puolisoilla on naimaoikeus,

sen mukaan kuin 7 luvussa tarkemmin säädetään.

10 §.

Kumpikin puoliso hallitkoon omaisuuttaan 11—13 §:ssä mainituin rajoituksin.

11 §.

Puoliso hoitakoon omaisuutta, johon toisella puolisollla on naimaoikeus, niin ettei se aiheettomasti vähene tämän vahingoksi.

12 §.

Puoliso älköön luovuttako älköönkä kiinnityttäkö velasta tai muulla tavoin pantatko maalla olevaa kiinteää omaisuutta, johon toisella puolisollla on naimaoikeus, ellei tämä todistajain vahvistamin kirjoin ole antanut siihen suostumustaan.

Milloin puoliso on toisen puolison suostumuksetta ryhtynyt 1 momentissa mainittuun toimeen, olkoon tämä pätemätön, jos toinen puoliso siitä nostaa kanteen vuoden kuluessa saatuaan toimesta tiedon. Jos puoliso kuolee, ennenkuin on menettänyt kannevaltansa, olkoon hänen perillisillään sama kanneaika lukien hänen kuolemaantaan.

Mitä tässä pykälässä säädetään sovellettakoon myöskin sellaiseen maalla olevaan laitokseen toisen maalla, jota tarkoitetaan kiinnityksestä kiinteään omaisuuteen marraskuun 9 päivänä 1868 annetun asetuksen 2 §:ssä.

13 §.

Älköön puoliso toisen puolison suostumuksetta luovuttako irtainta omaisuutta, johon tällä on naimaoikeus ja joka kuuluu puolisoitten yhteisesti käytettävään asuntoirtaimistoon tai on toisen puolison tarpeellisia työvälineitä taikka on tarkoitettu lasten henkilökohtaista käyttöä varen. Milloin toisen puolison lausuma ei ole saatavissa taikka ilman melkoista hankaluutta tai ajanhukkaa hankittavissa, älköön kuitenkaan hänen suostumuksensa olko tarpeellinen.

Milloin 1 momentissa mainittua omaisuutta on toisen puolison suostumuksesta luovutettu ja saaja ei ole ollut vilpittömässä mielessä, olkoon luovutus pätemätön, jos mainittu puoliso siitä nostaa kanteen kolmen kuukauden kuluessa saatuaan luovutuksesta tiedon tai viimeistään vuoden kuluessa siitä, kun omaisuus on saajalle annettu.

Mitä 1 ja 2 momentissa sanotaan luovutuksesta sovellettakoon myöskin panttaukseen.

14 §.

Jos puoliso 12 tai 13 §:ssä mainitussa tapauksessa kieltäytyy antamasta suostumustaan kiinteän omaisuuden kiinnittämiseen taikka irtaimen omaisuuden luovuttamiseen tai panttaamiseen, sallikoon oikeus hakemuksesta sellaisen toimen, milloin kieltäytymiseen ei havaita olevan syytä.

15 §.

Jos puoliso on rikollisella teolla aiheuttanut toisen puolison kuoleman tai ollut osallinen sellaiseen rikokseen, älköön hänellä olko oikeutta pesänjaossa saada mitään siitä omaisuudesta, mikä vainajalla oli. Jos rikollisuus on vähäinen, harkittakoon kuitenkin oikeus, onko hänen katsottava menettäneen naimaoikeutensa.

16 §.

Puolisolla on oikeus vaatia, että toinen puoliso ottaa osaa luettelon laatimiseen kumpaisenkin irtaimesta omaisuudesta sekä että, milloin jommallakummalla puolisollla 8 §:n säännösten perusteella ei ole naimaoikeutta määrättyyn omaisuuteen, siitä tehdään luetteloon merkintä. Ellei kehoitusta noudateta, määrättäköön puolison pyynnöstä uskottu mies edustamaan toista puolisoa luetteloa laadittaessa. Luetteloon voi puoliso hankkia julkisen notarin, krunnimmismiehen tai kunnallislautakunnan esimiehen todistuksen luettelon esittämispäivästä. Milloin omaisuudesta tulee riita,

ratkaisee oikeus, mikä todistusvoima luettelolle on annettava.

17 §.

Jos puoliso luovuttaa tai panttaa toisen puolison suostumuksesta tämän irtainta omaisuutta, olkoon laki niinkuin kauppa-kaaren 11 luvun 4 §:ssä lainaksi annetun tavaran luovuttamisesta tai panttaamisesta sanotaan. Ellei vastiketta oltu annettu, saakoon kuitenkin omistaja omansa takaisin lunastuksetta.

3 LUKU.

Avioehtosopimukset sekä eräät muut välipuheet puolisoitten kesken.

18 §.

Ennen avioliittoa tai sen aikana tekemässään avioehtosopimuksessa voivat kihlakumppanit tai puoliset määrätä, että naimaoikeutta ei ole sellaiseen omaisuuteen, joka jommallakummalla heistä on tai jonka hän myöhemmin saa. Samassa järjestyksessä voidaan sopia siitä, että puolisollla on naimaoikeus omaisuuteen, johon hänellä aikaisemmin tehdyn avioehtosopimuksen perusteella ei olisi sellaista oikeutta.

Muulla tavoin kuin tässä on sanottu älköön kihlakumppanien tai puolisoitten välisin sopimuksin poikettako siitä, mitä tässä laissa säädetään puolisoitten omaisuudesta.

19 §.

Avioehtosopimus on tehtävä kirjallisesti ja todistajain allekirjoitettava. Vajavaltainen hankkikoon siihen myöskin holhoojan kirjallisen, todistajain vahvistaman suostumuksen.

20 §.

Avioehtosopimus on annettava sen paikakunnan oikeuteen, missä miehellä on asunto ja kotipaikka, tai, jos hän ei asu Suomessa, Helsingin raastuvanoikeuteen.

Oikeus ottakoon avioehtosopimuksen sitä varten pidettävään pöytäkirjaan sekä toi-

mittakoon sopimuksen antamisesta oikeuteen ja sen pääasiallisesta sisällyksestä kuulutuksen virallisiin sanomalehtiin.

21 §.

Avioehtosopimus, jonka kihlakumppanit ovat tehneet, tulee voimaan avioliiton päättämisestä, jos se annetaan oikeuteen, kaupungissa kuukauden kuluessa siitä päivästä, jona avioliitto on päätetty, ja maalla viimeistään siinä yleisessä istunnossa, joka ensiksi pidetään kuukauden kuluttua sanotusta päivästä. Muuten älköön avioehtosopimus olko voimassa, ennenkuin se on annettu oikeuteen.

22 §.

Jos kihlakumppani tahtoo antaa kihlaltulleen omaisuutta, joka on tälle tuleva avioliittoa päätettäessä, tai jos puoliso tahtoo antaa jotakin puolisolleen, noudattakoon, mitä 19 §:ssä avioehtosopimuksista säädetään. Tällaiseen lahjaan on myös sovellettava, mitä 20 ja 21 §:ssä on määrätty.

Mitä 1 momentissa sanotaan ei koske tavannukaisia lahjoja, joiden arvo ei ole epäsuhteessa antajan oloihin.

23 §.

Jos puoliso on noudattamatta mitä 22 §:n 1 momentissa on säädetty, luovuttanut omaisuutta toiselle puolisolle ja velkoja sittemmin väittää, että luovutus on sellainen lahja, josta mainitussa kappaleessa puhutaan, on puolison näytettävä, ettei niin ole laita.

24 §.

Jos kihlakumppani tai puoliso on sitoutunut avioliiton aikana vastikkeetta antamaan toiselle puolisolle rahaa tai muuta, älköön sitoumus häntä velvoittako, vaikka siitä olisi annettu kirjallinen todiste.

25 §.

Jos puoliso on, sillä tavoin kuin 22 §:n 1 momentissa sanotaan, lahjakirjalla luo-

vuttanut omaisuutta toiselle puolisolle eikä sittemmin voi maksaa velkaa, josta hän oli vastuussa lahjan tullessa voimaan, vastatkoon toinen puoliso puuttuvasta määrästä lahjan arvolla, jollei hän näytä, että antajalla oli jälellä omaisuutta, joka ilmeisesti vastasi hänen velkojaan. Milloin vastiketta on annettu, on se vähennettävä lahjan arvosta. Jos lahja on saajan tuotamuksetta kokonaan tai osaksi hukkaantunut, olkoon hän samassa määrässä vastuusta vapaa. Jos lahjan antaja on konkurssitilassa, älköön konkurssipesä olko velvollinen esittämään selvitystä siitä, mitä antajalta puuttuu.

26 §.

Jos puoliso antaa toisen puolison hallita omaisuuttaan, olkoon tällä, ellei toisin ole sovittu tai muuta ole katsottava edellytyksi, oikeus tilintekovelvollisuudesta käyttää sen tuottoa perheen elatukseen. Antakoon kuitenkin toiselle puolisolle, mitä tuotosta ilmeisesti ei ole mennyt elatukseen.

Puoliso voi milloin hyvänsä peruuttaa 1 momentissa mainitun toimeksiannon, vaikka toisin olisikin sovittu.

27 §.

Jos puoliso avustaa toista puolisoa tämän ansiotoiminnassa ja tahtoo siitä saada korvauksen, on hänen näytettävä, että siitä on sovittu tai että korvausta on tarkoitettu annettavaksi.

4 LUKU.

Perheen elatus.

28 §.

Puolisoiden tulee kykynsä mukaan ottaa osaa perheen elatukseen. Osanotoksi katsotaan myöskin kodin hoito.

Elatukseen on luettava, mitä yhteistä taloutta ja lasten kasvatusta varten sekä kumpaisenkin puolison erityisten tarpeiden tyydyttämiseksi on tarpeen.

29 §.

Kumpainenkin puoliso on oikeutettu itse hankkimaan tarvikkeet erityisiä tarpeitaan varten. Mitä perheen elatukseen muuten tulee, on puolisollla vastaava oikeus, sikäli kuin on tavanmukaista.

Jos se, mitä puolison on 28 §:n mukaan rahassa suoritettava, ei riitä niihin 1 momentissa mainittuihin menoihin, jotka ovat hänen huolehdittavinaan, olkoon toinen puoliso velvollinen, mikäli mahdollista sopivin erin, antamaan hänen käytettäväkseen tarpeellisia varoja.

30 §.

Ne tarpeelliset esineet, mitkä puoliso on henkilökohtaista käyttöönsä varten hankkinut niillä varoilla, jotka toinen puoliso on sitä varten 29 §:n 2 momentin mukaisesti antanut hänen käytettäväkseen, ovat edellisen puolison omaisuutta.

31 §.

Jos puoliso ilmeisesti laiminlyö velvollisuutensa ottaa varojaan myöten osaa perheen elatukseen tai antaa 29 §:n 2 momentin mukaisesti rahaa toisen puolison käytettäväksi, voi oikeus velvoittaa hämet antamaan tälle kuukausittain, viikottain tai muulta sopivalta ajalta varoja niihin elatusmenoihin, joista tämän on huolehdittava tai jotka oikeus olosuhteisiin katsoen harkitsee olevan syytä uskoa hänen huolehdittavikseen.

32 §.

Niistä menoista, mitkä puolisollla kalenterivuoden aikana mahdollisesti on ollut perheen elatukseen yli sen, mitä 28 §:n mukaan on hänen osalleen tullut, älköön hänellä olko valtaa hakea toiselta puolisolta korvausta, paitsi milloin liikamenot ovat olleet melkoiset ja vaatimus on asianhaaroihin katsoen kohtuullinen.

Korvauskannetta älköön tehtäkö, sen jälkeen kuin vuosi on kulunut kalenterivuoden päättymisestä.

Korvausta älköön hakeko muu kuin korvaukseen oikeutettu puoliso.

33 §.

Jos puoliset eripuraisuuden vuoksi asuvat erillään, tulee kuitenkin puolison 28 §:ssä säädettyjen perusteiden mukaan antaa apua toisen puolison ja niiden puolisoitten lasten elatukseen, jotka ovat tämän huollettavina; älköön kuitenkaan, milloin toinen puoliso pääasiallisesti on syyppä yhteiselämän lopettamiseen, toista puolisoa velvoitettako antamaan hänelle elatusapua, elleivät erinomaiset syyt sitä vaadi.

34 §.

Siinä tapauksessa, josta puhutaan 33 §:ssä, voidaan, sikäli kuin kumpaisenkin puolison elämänsä ja muuten asiaintilaan katsoen harkitaan kohtuulliseksi, puoliso velvoittaa antamaan toisen puolison käytettäväksi sellaista irtainta omaisuutta, joka yhteiselämän päättyessä kuului puolisoitten yhteisesti käytettäväksi tarkoitettuun asuntoirtaimistoon tai oli toisen puolison työvälineitä.

Milloin puolison omaisuutta on, niinkuin 1 momentissa sanotaan, annettu toisen puolison käytettäväksi, älköön sen myynti tai muu sopimus, jonka omistaja kolmannen henkilön kanssa siitä tekee, rajoittako toisen puolison käyttöoikeutta.

35 §.

Oikeus voi, sen estämättä mitä se 31, 33 tai 34 §:ssä mainitussa asiassa on päättänyt, puolison vaatimuksesta määrätä asiasta toisin, kun oleellisesti muuttuneet olot niin vaativat.

Sopimusta, joka on tehty 28, 29, 33 tai 34 §:ssä mainitusta asiasta, voi oikeus puolison vaatimuksesta muuttaa, jos se havaitaan ilmeisesti kohtuuttomaksi tai oleellisesti muuttuneet olot antavat siihen aihetta.

36 §.

Päätös sellaisista asioista, joista puhu-

taan 31, 33 ja 34 §:ssä, pantakoon, vaikka siihen haetaan muutosta, heti täytäntöön, niinkuin se olisi saanut lainvoiman.

Jos 31 §:ssä mainitusta asiasta annettua päätöstä sittemmin muutetaan tai päätös kumotaan, älköön puolisollla kuitenkaan olko oikeutta saada takaisin, mitä hän jo on suorittanut.

5 LUKU.

Puolisoiden velat.

37 §.

Kumpikin puoliso vastaa yksin siitä velasta, minkä hän on tehnyt ennen avioliittoa tai sen aikana.

Velasta, jonka toinen puoliso on tehnyt yhteiseen talouteen kuuluvia päivittäisiä tarpeita tai lasten tarpeellista elatusta ja kasvatusta varten, vastaavat puoliset kumpikin omasta ja toisensa puolesta. Sama olkoon laki velasta, jonka vaimo on tehnyt erityisiä tarpeitaan varten.

Mitä 2 momentissa sanotaan älköön kuitenkaan sovellettako rahalainaan, jonka toinen puoliso on ottanut, älköönkä myöskään, milloin velkoja on käsittänyt tai hänen olisi pitänyt käsittää, että se, mitä on hankittu, ei ole ollut tarpeellista, taikka milloin puoliset eripuraisuuden vuoksi asuvat erillään.

38 §.

Velasta, jonka molemmat puoliset ovat avioliiton aikana tehneet, vastaavat he kumpikin omasta ja toisensa puolesta.

39 §.

Jos velkoja tahtoo hakea vaimoa velasta, josta 37 §:n 2 momentissa puhutaan, pantakoon kanteensa vireille kahden vuoden kuluessa erääntymispäivästä tai, jos velka on maksettava vaadittaessa, sen syntymisestä; ellei kannetta siinä ajassa nosteta, on kannevalta vaimoa vastaan menetetty.

40 §.

Sen jälkeen kuin avioliiton purkautumisen vuoksi pesänjako on toimitettu, vastatkoon vaimo velasta, josta puhutaan 37 §:n 2 momentissa ja jonka puoliset tai toinen heistä on tehnyt ennen avioliiton purkautumista, ainoastaan sen omaisuutensa arvolla, johon miehellä ei ollut naimaoikeutta, ja hänelle pesänjaon tapahduttua kuuluneen muun omaisuuden arvolla. Ellei pesänjakoa ole toimitettava, vastatkoon vaimo sellaisesta velasta ainoastaan sen omaisuuden arvolla, mikä hänellä oli avioliiton purkautuessa.

41 §.

Jos puoliso käyttää väärin hänelle 37 §:n 2 momentin perusteella tulevaa oikeutta tehdä velkaa, josta toinenkin puoliso on vastuussa, on oikeudella valta julistaa hänet menettäneeksi mainitun oikeuden. Sellaisen päätöksen voi oikeus peruuttaa, milloin puoliset siitä sopivat tai muutuneet olot antavat siihen aihetta.

Oikeuden päätös, josta 1 momentissa puhutaan, käy, vaikka siihen haetaan muutosta, heti voimaan. Päätöksestä on viipymättä oikeuden toimesta kuulutettava, niinkuin kuuluttamisesta on säädetty, kun joku pannaan holhouksenalaiseksi. Jos päätös peruutetaan, on siitäkin samalla tavalla kuulutettava.

6 LUKU.

Puolison perintöoikeus.

42 §.

Jos puoliso kuolee eikä häneltä jää rintaperillisiä, periköön toinen puoliso puolet jäämistöstä, milloin vainajan jälkeen on elossa isä tai äiti taikka sisaruksia tai niiden jälkeläisiä, mutta muuten koko jäämistön.

Mitä edellä on säädetty ei ole sovellettava siihen, jolla on aviopuolison oikeus,

vaikkei avioliittoa ole solmittu vihkimisellä eikä siviiliviranomaisen edessä.

7 LUKU.

Pesänjako.

43 §.

Kun puoliso on kuollut, on sekä eloonjääneellä puolisollla että perillisillä oikeus vaatia pesänjakoa, paitsi milloin kumpaisellakaan puolisollla ei ollut naimaoikeutta toisen omaisuuteen.

44 §.

Kunnes pesänjako on toimitettu, hallitkoot eloonjäänyt puoliso ja perilliset yhteisesti sitä vainajan omaisuuta, johon puolisollla on naimaoikeus.

Eloonjäänyt puoliso on oikeutettu edelleen hallitsemaan myöskin sellaista omaisuuttaan, johon vainajalla oli naimaoikeus; tehköön kuitenkin pesänjaossa tilin sen hallinnosta kuolemantapauksen jälkeiseltä ajalta sekä omaisuuden tuotosta.

45 §.

Ennenkuin kaikki tietyt velat, joista vainaja oli vastuussa, on maksettu tai niiden maksamiseen tarvittavat varat on pantu erityiseen hoitoon, älköön pesänjakoa toimitettako, elleivät eloonjäänyt puoliso ja vainajan perilliset siitä yksimielisesti sovi tai vainajan omaisuus ole luovutettu konkurssiin.

46 §.

Pesänjako on toimitettava siinä järjestyksessä kuin perinnönjaosta on säädetty, noudattamalla sen ohessa, mitä tässä luvussa sanotaan.

47 §.

Sen omaisuuden säästö, johon toisella puolisollla on naimaoikeus, määrätään erikseen kumpaisenkin puolison omaisuuden osalta siten, että omaisuuden arvosta vähennetään ne yksityiset velat, joista puoliso avioliiton purkauksessa oli vastuussa, sekä yhteisistä veloista niin paljon kuin

hänen osalleen tulee. Jos yhteinen velka on tehty perheen elatusta varten, katsotaan puolisoloiden vastaavan siitä siinä suhteessa kuin heidän olisi ollut annettava varoja elatukseen.

Jos velka on tehty ennen avioliittoa ja sellainen omaisuus, jota ei ole otettava jakoon, oli avioliittoa päätettäessä kiinnityksen nojalla tai muuten erityisesti velan vakuutena taikka jos puoliso avioliiton aikana on velkaantunut senvuoksi, että hän on huolimattomasti hoitanut taloudellisia asioitaan tai muuten menetellyt hänen oloihinsa soveltumattomalla tavalla, tai tehnyt velan hankkiakseen tai parantaakseen omaisuutta, jota ei ole otettava jakoon, on tätä velkaa 1 momentissa mainitusta arvosta vähennettävä ainoastaan, mikäli kuin sen maksua ei voida saada sellaisesta omaisuudesta.

48 §.

Sittenkuin niin on menetelty kuin 47 §:ssä sanotan, on, ottamalla varteen mitä 56 §:ssä säädetään, siitä säästöstä, joka on suurempi, annettava eloonjääneelle puolisolle tai vainajan perillisille niin paljon, että puoliso ja perilliset saavat sellaisesta omaisuudesta, johon jommallakummalla puolisollla on naimaoikeus, saman verran, mikäli ei 15 §:n, 49—53 §:n tai 55 §:n säännöksistä muuta johdu.

49 §.

Eloonjääneellä puolisollla on oikeus pesänjaosta erottaa itselleen hänelle kuuluvia vaatteita ja muita esineitä, jotka on tarkoitettu yksinomaan hänen henkilökohaltaista käyttöönsä varten, ei kuitenkaan enempää kuin puolisoloiden oloihin katsoen voidaan pitää kohtuullisena.

50 §.

Jos puolison omaisuuden säästöä 47 §:n mukaan määrättäessä sen arvosta on vähennetty saman pykälän 2 momentissa mainittua velkaa, on toiselle puolisolle tai

hänen perillisilleen annettava vastiketta sellaisen omaisuuden säästöstä, johon jommallakummalla puolisollla on naimaoikeus.

51 §.

Jos puoliso on hoitamalla huolimattomasti taloudellisia asioitaan, käyttämällä väärin oikeuttaan hallita omaisuutta, johon toisella puolisollla on naimaoikeus, tai muulla hänen oloihinsa soveltumattomalla menettelyllä aiheuttanut, että sellainen omaisuus on oleellisesti vähentynyt, saakoot toinen puoliso tai hänen perillisensä vastiketta niinkuin 50 §:ssä sanotaan. Sellaista vastiketta otettakoon, kuitenkin vain puolet siitä, mitä muuten ei voitaisi suorittaa, myöskin siitä vastikevelvollisen puolison omaisuudesta, johon ei ole naimaoikeutta, mikäli omaisuus ei mene velan peittämiseen.

52 §.

Oikeus vastikkeeseen, niinkuin 51 §:ssä sanotaan, on puolisollla tai hänen perillisillään myöskin, milloin toinen puoliso on käyttänyt omaisuutta, johon toisella puolisollla on naimaoikeus, sellaisen omaisuuden hankkimiseen tai parantamiseen, jota ei ole otettava jakoon, tai sellaisen ennen avioliittoa tehdyn velan maksamiseen, josta puhutaan 47 §:n 2 momentissa.

53 §.

Jos puoliso on sellaisen omaisuuden parantamiseen, johon toisella puolisollla on naimaoikeus, käyttänyt muuta omaisuuttaan, saakoot hän tai hänen perillisensä vastiketta ensiksimmäitun omaisuuden säästöstä.

54 §.

Vastikkeesta, jota pesänjaossa ei ole voitu suorittaa, älköön eloonjääneellä puolisollla tai vainajan perillisillä olko mitään saatavaa.

Puolison konkurssivelkojat älkööt tehkö vaatimusta vastikkeesta muutoin kuin toisen puolison vastikesaamisen kuittaamiseksi.

55 §.

Jos pesänjako toimitetaan, ennenkuin vainajan kaikki tietyt velat on maksettu tai niiden maksamiseen tarvittavat varat on pantu erityiseen hoitoon, on eloonjääneellä puolisollla oikeus vaatia, että yhteisestä velasta maksetaan vainajan osalle tuleva osuus tai että sen maksamisesta annetaan vakuus. Ellei niin tehdä, on, milloin puoliso ottaa vastatakseen koko velasta ja siitä antaa vakuuden, hänelle annettava sanottua osuutta vastaava osa siitä omaisuudesta, mikä muuten olisi tullut perillisille, jos se voi tapahtua vainajan muita velkojia vahingoittamatta. Vastaava oikeus olkoon myöskin perillisillä.

56 §.

Eloojäänyt puoliso, jonka tulee pesänjaossa luovuttaa omaisuutta, päättäköön itse, mitä hän tahtoo luovuttaa. Sellaisen hänelle kuuluvan omaisuuden sijasta, jota hän tahtoo itse pitää, voi hän antaa perillisille rahaa. Jos puoliso on toiselta puolelta saava omaisuutta, ottakoon osalleen työvälineitä ja muuta irtainta tavaraa, jota hän tarvitsee elinkeinonsa jatkamiseksi.

Mitä 1 momentin 1 ja 2 lauseessa sanotaan sovellettakoon myöskin vainajan perillisiin, mikäli ei puolisollla 3 lauseen mukaan tulevasta erityisestä edusta muuta johdu.

57 §.

Jos eloonjäänyt puoliso on pesänjaossa luopunut siitä, mitä tämän luvun säännösten mukaan on hänelle tuleva, eikä sittemmin voi maksaa ennen pesänjakoa syntyntä velkaa, vastatkoot vainajan perilliset, kukin omasta ja toistensa puolesta, siitä mikä puuttuu liiksi saamansa omaisuuden arvolla, jolleivät näytä, että puolisollla oli jälellä omaisuutta, joka ilmeisesti vastasi hänen silloisia velkojaan. Jos puoliso on konkurssitilassa, älköön konkurssipesä olko velvollinen esittämään selvitystä siitä, mitä puolisollla puuttuu. Luopumi-

sena älköön pidettävä sitä, ettei puoliso ole vaatinut hänelle tulevaa vastiketta.

Mitä edellä sanotaan noudatettakoon myöskin, milloin perilliset ovat eloonjääneen puolison hyväksi luopuneet heille tulevasta oikeudesta, mutta älköön sovelletako sellaiseen velkaan, josta vainaja oli vastuussa.

58 §.

Kun pesänjako on toimitettu, antakoot eloonjäänyt puoliso tai vainajan perilliset siitä tehdyn kirjan oikeuteen; ja on jakokirjan antamisesta ja antopäivästä viipymättä kuulutettava virallisissa sanomalehdissä. Jos puoliso on pesänjaossa huomattavassa määrässä luopunut oikeudestaan ja hänen omaisuutensa luovutetaan konkursiin, joka alkaa vuoden kuluessa pesänjakokirjan antamisesta oikeuteen, peräytyköön pesänjako velkojain vaatimuksesta, niinkuin konkurssisäännössä sanotaan.

59 §.

Kun avioliitto purkautuu avioeron johdosta, on pesänjakoon sovellettava, mitä 43 §:ssä, 44 §:n 2 momentissa ja 46—58 §:ssä sanotaan; noudatettakoon myöskin, mitä naimiskaaren 5 ja 13 luvussa on pesänjaosta säädetty.

8 LUKU.

Sovittelu puolisoitten välisissä riita-asioissa.

60 §.

Ennenkuin puolisoitten välinen riita-asia pannaan tuomioistuimessa vireille, tulee asian olla sovittelun alaisena. Sovittelijaksi pyytäköön puoliso pappia tai sen seurakunnan johtajaa, johon puoliset tai toinen heistä kuuluu, taikka holhouslautakunnan puheenjohtajaa tahi tuomarin tai kaupungissa, oikeuden puheenjohtajan, puolison pyynnöstä, sovittelijaksi määräämää henkilöä.

61 §.

Sovittelijalla on valta kutsua puoliset saapumaan eteensä. Hänen on soveliaalla tavalla otettava selko riidan aiheesta sekä koetettava saada puoliset sopimaan. Puolisoa älköön asiamies edustako sovittelutalouudessa.

62 §.

Puolisoiden välistä riita-asiaa älköön tuomioistuin ottako käsiteltäväksi, ellei näytetä, että se on ollut sovittelun alaisena taikka että vastaaja ei ole noudattanut kutsumusta saapua sovitteluun tai ettei hänelle ole voitu antaa sellaista kutsumusta.

Jos asia on otettava käsiteltäväksi, vaikkeä sovittelua ei ole tapahtunut, ja oikeus katsoo vielä olevan varattava tilaisuutta sovitteluun, on asian käsittely siirrettävä toiseen oikeudenkäyntitilaisuuteen. Ellei sovittelua siihen mennessä saada aikaan ja kantaja on siihen syyppää, on asia perille ajamatta jääneenä jätettävä sillensä, elleivät molemmat puoliset pyydä, että asian käsittely on sovittelua varten vielä siirrettävä tuonemmaksi.

63 §.

Jos sovittelua ei voi tapahtua senvuoksi, että puoliso on mielisairas tai muuten pahoin sairaana, älköön tämän luvun määräyksiä sovellettako. Sama olkoon laki, milloin sovittelusta johtuisi kustannuksia, jotka ovat asian arvoon katsoen ilmeisesti kohtuuttomat.

9 LUKU.

Elatusoikeuden turvaaminen.

64 §.

Jos puoliso, joka 31 tai 33 §:n säännöksen mukaan on velvoitettu tai joka täyttääkseen elatusvelvollisuutensa on kirjallisuudessa, todistajain allekirjoittamassa sopimuksessa sitoutunut antamaan varoja toisen puolison käytettäväksi tai tämän ja

lasten elatukseen. on laiminlyönyt velvollisuutensa eikä ole antanut vakuutta velvollisuutensa täyttämiseksi, voidaan sen turvaamiseksi määrätä, että määräosa puolison palkasta on, sikäli kuin se erääntyy, maksettava toiselle puolisolle. Älköön kuitenkaan, milloin puoliset eripuraisuuden vuoksi asuvat erillään ja maksuvelvollinen puoliso on lasten huoltaja tai on velvollinen elättämään avioliiton ulkopuolella syntyneitä lasta, mistään palkkaerästä pidätettävä enempää kuin että hän voi täyttää velvollisuutensa myöskin lapsia kohtaan.

65 §.

Määräystä palkan pidättämisestä pyytököön puoliso, liittäen anomuksen oheen tuomion tai muun asiakirjan, jossa maksuvelvollisuus on määrätty, ulosottomieheltä, jonka tulee, jos hän anomukseen suostuu, viipymättä toimituttaa päätöksestään kirjallinen tieto sekä asianomaiselle työnantajalle tai sille viranomaiselle, jonka tulee maksaa palkka, että maksuvelvolliselle puolisolle. Ulosottomiehen määräystä, joka katsotaan ulosmittaukseksi, on, vaikka siitä valitetaan, heti noudatettava.

Työnantaja olkoon velvollinen vaadittaessa antamaan ulosottomiehelle määräystä varten tarpeelliset tiedot. Jos työnantaja laiminlyö sellaisten tietojen antamisen tai antaa vääriä tietoja, tuomittakoon enintään kahteenkymmeneen päiväsakkoon.

66 §.

Jos palkasta pidätetty erä maksetaan muulle kuin sille puolisolle, joka on oikeutettu sen saamaan, voidaan mainittu erä ulosmitata työnantajalta tai siltä virkamieheltä, jonka asiana palkan maksaminen on ollut.

67 §.

Ulosottomiehellä on valta muuttaa palkan pidättämisestä antamaansa määräystä, milloin aihetta siihen ilmaantuu.

Jos puoliso on suorittanut erääntyneen maksun ja antanut 64 §:ssä mainitun vakuuden tai jos muusta syystä ei ole tarpeen pitää määräystä voimassa, peruuttakoon ulosottomies määräyksen.

68 §.

Palkkaerää, joka puolisolle 33 §:ssä säädetyn elatusvelvollisuuden perusteella on pidätetty, älköön ulosmitattako elatusvelvollisen puolison muusta velasta, paitsi milloin velkoja ei muuten saisi saatavaansa maksetuksi eikä toisen puolison ja lasten elatus ole mainitun palkkaerän varassa.

Määräys palkan pidättämisestä voidaan antaa ja annettua määräystä on noudatettava, vaikka elatusvelvollinen puoliso on konkurssitilassa, mikäli se voi tapahtua velkojain oikeutta loukkaamatta.

69 §.

Mitä edellä on säädetty palkan pidättämisestä on voimassa myöskin puolisolle tulevaan eläkkeeseen ja elinkorkoon nähden. Älköön kuitenkaan elinkorkoon sovellettako, mitä 68 §:n 2 momentissa on sanottu.

10 LUKU.

Välittäviä säännöksiä.

70 §.

Tämä laki tulee noudatettavaksi — — — — —. Sillä kumotaan huhtikuun 15 päivänä 1889 aviopuolisoiden omaisuus- ja velkasuhteista annettu laki ja naimiskaaren 17 luku sekä muutetaan muut laissa ja erityisissä asetuksissa olevat säännökset, mikäli ne ovat ristiriidassa uuden lain määräysten kanssa. Mitä rikoslain 9 luvun 3 §:ssä, konkurssisäännön 13 §:ssä tai muuten yleisessä laissa on vaimosta tai leskivaimosta säädetty on soveltuviissa tapauksissa voimassa myöskin miehestä tai leskimiehestä.

Puolisoihin, jotka ovat menneet avioliittoon, ennenkuin tämä laki on tullut voimaan, on aikaisempaa lakia edelleen sovellettava, mikäli ei järempänä 71—73 §:ssä toisin säädetä.

71 §.

Tämän lain tultua voimaan on myöskin sitä ennen päätetyissä avioliitoissa miehen edusmiehyys katsottava poistetuksi, mikäli se rajoittaa vaimon oikeutta ottaa osaa yhteisiä, henkilökohtaisia asioita koskeviin päätöksiin, tehdä sopimuksia, ottaa velkaa sekä esiintyä kantajana ja vastaajana.

Mikäli ei 72 §:ssä toisin säädetä, hallitsee kuitenkin mies yhtä laajalti kuin tähän saakka puolisoiden omaisuutta ja on yksin oikeutettu kantamaan ja vastaamaan asioissa, jotka koskevat hänen hallittavanaan olevaa omaisuutta. Puolisot älkööt, lukuunottamatta sitä tapausta, josta puhutaan 72 §:n 2 kappaleessa, tehdä keskenään sopimuksia muissa kuin 28, 29, 33 ja 34 §:ssä mainituissa asioissa.

72 §.

Vaimo hallitseekin omaisuutta, jonka hän vastaisuudessa saa perinnön, lahjan tai testamentin nojalla, sekä sellaisen omaisuuden tuottoa silloinkin, kun omaisuus aikaisemman lain mukaan olisi ollut miehen hallittavana.

Puolisot, jotka ovat menneet avioliittoon, ennenkuin tämä laki on tullut voimaan, voivat tehdä avioehtosopimuksen siitä, että sellainen omaisuus, jonka toinen puoliso tavalla tai toisella saa, on oleva hänen yksityistä omaisuuttaan, niin myös siitä, että vaimo saa hallita yksityistä kiinteää omaisuuttaan. Sellaiseen avioehtosopimukseen on sovellettava mitä 19—21 §:ssä sanotaan.

73 §.

Tämän lain 1, 5, 13, 14, 28 ja 29 §:n, 31—36 §:n, 42 §:n sekä 60—69 §:n säännöksiä on soveltuville kohdin noudatettava myöskin sellaisiin puolisoihin nähden, jotka ovat menneet avioliittoon, ennenkuin laki tuli voimaan. Arvosteltaessa kumpaisenkin puolison kykyä ottaa osaa perheen elatukseen on tällöin otettava huomioon sen omaisuuden suuruus, jota hän hallitsee.

Jos puolisot ovat saaneet pesäeron, on sen jälkeen kun tuomio on säädetyssä järjestyksessä merkitty oikeuden avioehtopöytäkirjaan ja jako on toimitettu, tämä laki sellaisenaan heihin sovellettava; älköön kuitenkaan toisella puolisoilla olko naimaoikeutta toisen omaisuuteen, ellei avioehtosopimuksin toisin määrätä. Paitsi niissä tapauksissa, jolloin pesäero tätä ennen on voitu myöntää, olkoon puolisoilla oikeus saada pesäero myöskin, kun ovat siitä yksimieliset.

Laki

eräiden perintökaaren säännösten muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten perintökaaren 9 luvun 1 § ja 12 luvun 3 § näin kuuluviksi:

9 LUKU.

1 §.

Kun kuolema tapahtuu, antakoon elonjäänyt mies tahi vaimo oikein ilmi sekä

kirjoituttakoon ja arvioittakoon kutsumiltaan uskotuilla miehillä tarkasti, erikseen kumpaisenkin puolison kohdalta, kaiken heidän omaisuutensa, sekä irtaimen että

kiinteän, sellaisena kuin se kuolemanhetkellä oli, kaikkine asiakirjoineen, saamisineen ja velkoineen, annettuaan, milloin se voi hankaluuksista tapahtua, toimituksen ajasta ja paikasta hyvissä ajoin sitä ennen todisteellisen tiedon perillisille taikka heidän holhoojillensa tahi asiamiehillensä. Milloin jommallakummalla puolisoilla oli omaisuutta, johon ei ollut naimaoikeutta, on siitäkin tehtävä merkintä, niin myös siitä, mihin sanottu seikka perustuu. Jos puolisoilla on yhteistä velkaa, on perukirjassa mainittava, mitä siitä tulee kumpaisenkin osalle. Ellei kumpaisellakaan puolisoilla ollut omaisuutta, johon toisella puolisoilla oli naimaoikeus, merkittäköön perukirjaan ainoastaan vainajan omaisuus.

Eloönjäänyt puoliso kirjoittakoon, saatuaan perukirjalle laillisen voiman, sen alle nimensä ja valallisen vakuutuksensa, ettei mitään tieteen taiten ole salattu eikä jätetty pois, vaan kaikki oikein annettu ilmi; ja olkoon kuitenkin, jos vaaditaan, velvollinen suullisella valallansa sen vahvistamaan.

Jos ei mies eikä vaimo ole elossa, antakoot omaisuuden ilmi perilliset taikka ne.

joiden hallussa se kuoleman sattuessa oli, ja kirjoittakoot nimensä perukirjan alle, niinkuin tässä on sanottu.

Jos perunkirjoituksen toimituksen perästä ilmaantuu uusia varoja, on niistä pidettävä eri perunkirjoitus.

12 LUKU.

3 §.

Jos mies taikka vaimo jää eloon, toimitettakoon ensin pesänjako eloonjääneen ja vainajan perillisten kesken, sen mukaan kuin siitä säädetään aviopuolisoiden oikeussuhteista annetussa laissa. Perilliset jakakoot sitten perinnön keskenänsä.

Tämä laki tulee voimaan .....
Kuitenkin on sellaisessa asiassa, josta edellä säädetään, aikaisempaa lakia edelleen noudatettava, jos vainaja oli naimisissa ja aviopuolisoiden varallisuussuhteisiin oli sovellettava ennen mainittua päivää voimassa ollut lakia.

L a k i

eräistä muutoksista kauppakaaren.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan täten kauppakaaren 15 luvun 11 § ja muutetaan saman kaaren 1 luvun 8 §, 10 luvun 13 § ja 15 luvun 10 § näin kuuluviksi:

1 LUKU.

8 §.

Älkköön kukaan ostako mitään toisen lapsilta tahi palkollisilta, ellei heillä ole myyntilupaa taikka heitä ole kaupan tekoon pantu. Jos joku sen tekee ja siitä nostetaan kante, olkoon kauppa mitätön, ja hän vetäköön sakkoa kymmenen talaria.

10 LUKU.

13 §.

Vajavaltainen älkköön menkö takaukseen.

15 LUKU.

10 §.

Jos yhtiömies kuolee, on yhtiö purettava. Milloin yhtiösopimuksessa on määrätty,

että yhtiön siitä huolimatta tulee jatkaa muiden yhtiömiesten taikka näiden ja kuolinpesänosakkaiden kesken, on tätä määräystä noudatettava, jälkimmäisessä tapauksessa kuitenkin ainoastaan, jos kuolinpesänosakkaat kuuden kuukauden kuluessa kuolemasta lukien sopivat liittymisestä yh-

tiöön. Jos vainaja oli naimisissa eikä kumpaisellakaan puolisoilla ollut naimaoikeutta toisen omaisuuteen, älköön eloonjääneellä puolisoilla olko oikeutta purkaa yhtiötä.

Tämä laki tulee voimaan .....

Laki

oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 2 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 2 § näin kuuluvaksi:

10 LUKU.

2 §.

Jos syntyy riita perinnöstä tahi testamentista taikka, kun vainaja oli naimisissa, perillisten ja eloonjääneen puolison välisestä pesänjaosta tahi jos pesänosakasta muuten haetaan pesää koskevassa asiassa, niin tuomittkoon siitä se oikeus, jonka piirissä vainajan asunto ja koti on ollut. Sama oikeus käsitelkään asian, joka koskee vainajan omaisuuden luovuttamista konkursiin.

Jos muussa kuin edellämaitutussa tapauksessa syntyy riita puolisoiden välisestä pesänjaosta, tuomittkoon siitä sen paikkakunnan oikeus, missä miehen asunto ja koti

on tahi, ellei hänellä ole asuinpaikkaa Suomessa, missä vaimo asuu.

Jos tässä pykälässä mainituissa jutuissa ei, sen mukaan kuin nyt on sanottu, ole asianomaista tuomioistuinta, on juttu käsiteltävä Helsingin raastuvanoikeudessa.

Tämä laki tulee voimaan .....

Mitä puheenaolevassa pykälässä sen entisessä muodossa säädetään laillisesta tuomioistuimesta asioissa, jotka koskevat omaisuuden erilleen ottamista, on edelleen noudatettava puolisoihin nähden, joiden varallisuussuhteisiin ennen sanottua päivää voimassa-ollutta lakia on sovellettava.

Laki

eräistä muutoksista holhouslakiin elokuun 19 päivästä 1898.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten elokuun 19 päivänä 1898 annetun holhouslain 5, 15, 23, 24, 26, 28, 34,37 ja 56 § näin kuuluviksi:

5 §.

Vaalikeljopainen holhouslautakunnan puheenjohtajaksi tahi jäseneksi on jokainen kunnassa asuva henkilö, joka on täyttänyt

viisikolmatta vuotta, ei kuitenkaan se, joka on holhouksenalainen, ei paikkakunnan alioikeuden jäsen, ei se, joka on kansalaisluottamusta vaille, eikä se, joka on laillisen

tuomion nojalla kelvoton maan palvelukseen tai toisen asiata ajamaan.

15 §.

Jos holhouksenalainen on alaikäinen taikka sellainen, josta 17 §:ssä puhutaan, on holhous sen paikkakunnan oikeuden alainen, jossa hänen vanhemmillaan taikka, jos he asuvat erillään, isällä on tahi kuollessansa oli asunto ja kotipaikka. Kun vanhemmista äiti on yksin holhoojana, olkoon kuitenkin hänen kotipaikkansa tässä kohden määrävänä. Milloin vanhemmat eivät ole yhteenvihityt, kuuluu huolenpito holhouksesta sen paikkakunnan oikeudelle, jossa äiti asuu tahi kuollessaan asui. Jos täysi-ikäiseksi tullut on pantava holhouksenalaiseksi, olkoon sellainen asia kuin myös holhous sen paikkakunnan oikeuden alainen, jossa hänellä on asunto ja kotipaikka. Holhous, joka on oikeudessa kirjaan pantuna, olkoon kuitenkin edelleen saman oikeuden alaisena, kunnes se 60 §:ssä säädetyllä tavalla siirretään.

23 §.

Alaikäisen lakimääräisinä holhoojina olkoot molemmat vanhemmat yhteisesti. Jos toinen heistä kuolee tahi erotetaan holhoustoimesta, olkoon toinen yksin holhoojana.

Milloin vanhemmat asuvat erillään avioron tahi eripuraisuuden vuoksi, olkoon se heistä, jolle uskotaan lapsen huolto, sen holhoojana.

Jos lapsen vanhemmat eivät ole yhteenvihityt, olkoon äiti sen lakimääräinen holhooja, ellei oikeus katso häntä sopimattomaksi.

24 §.

Jos alaikäisellä ei ole lakimääräistä holhoojaa, on holhooja oikeuden määrättävä. Jos holhooja on tarpeen lakimääräisen holhoojan kuoleman vuoksi ja hän on holhoojaksi nimittänyt jonkun, joka on siksi sove-

lias, määrättäköön siten nimitetty. Muissa tapauksissa on oikeuden vallittava sovelias henkilö, mieluummin joku holhouksenalaisen sukulainen.

Jos isä tahi äiti, joka yksin on lapsen holhoojana, itse pannaan holhouksen alaiseksi, olkoon hänelle määrätty holhooja myöskin lapsen holhoojana, ellei oikeus siksi määrää toista henkilöä.

26 §.

Oikeudella olkoon valta, kun tarpeelliseksi katsotaan, määrätä useampia yhteisesti hoitamaan holhoustointia.

28 §.

Holhoojana älköön olko se, joka itse on holhouksenalainen, eikä myöskään se, joka on niin vanha tahi kykenemätön, köyhä, velkainen, typerämielinen taikka elämässään tahi taloutensa hoidossa ajattelematon, että holhoustoimen hoito kävisi epävarmaksi.

Määräyksen varassa olevaa holhoustointia älköön myöskään olko sillä, joka ei ole Suomen kansalainen tahi joka ei ole täytännyt viittäkolmatta vuotta taikka joka on kansalaisluottamusta vailla. Alaikäisen holhoojaksi on, jos muuten on soveliaista, etupäässä määrättävä sellainen henkilö, joka on samaa uskontunnustusta kuin holhotti.

Jos lakimääräinen holhooja on päätöksellä, joka on saanut lainvoiman, tuomittu kansalaisluottamuksensa menettäneeksi, estäköön sekin, jos oikeus niin harkitsee, häntä olemasta holhoojana.

34 §.

Isä ja äiti, jotka eivät ole mielipuoilia, olkoot oikeutetut ja velvolliset kasvattamaan lapsensa, vaikka he eivät olekaan sen holhoojia; neuvotelkoot kuitenkin holhoojan kanssa, milloin asia koskee varallisuusoloja. ratkaiskoon holhouslautakunta heidän vä-Jos vanhemmat ja holhooja ovat eri mieltä, linsä.

Jos lapsen vanhemmat eivät ole yhteen-
vihityt, kasvattakoon äiti lapsen, jollei
lapselle ole määrätty erityistä holhoojaa ja
tälle ole uskottu myöskin kasvattamisoikeutta.

Missä tapauksessa vanhemmat muutoin
ovat erotettavat kasvattamisoikeudesta,
siitä säädetään 57 §:n 3 momentissa.

37 §.

Vanhempien ollessa lapsensa holhoojia
edustaa isä lasta tuomioistuimessa ja muun
viranomaisen luona, ellei äitiä ole katsottu
siihen soveliaammaksi. Jos lapsella on
erityistä omaisuutta, sovellettakoon mitä
nyt on sanottu myöskin oikeuteen hoitaa
sellaista omaisuutta. Jos, useiden ollessa
holhoojia, muuten on syytä jakaa holhous-
toimi holhoojien kesken, määrätäköön siitä
oikeus asianhaaran mukaan.

Mikäli holhoustoimi on jakamatonna
hoitakoot holhoojat sitä yhteisesti; kuitenkin
saa maksuja lainvoimaisesti suorittaa
jollekin holhoojista. Vanhempien oikeudesta
tehdä toisistaan riippumatta velkaa lasten
elätusta ja kasvatusta varten säädetään

aviopuolisoiden oikeussuhteita koskevan
lain 37 §:n 2 momentissa.

Jos holhoojat ovat eri mieltä, ratkais-
koon holhouslautakunta heidän välinsä, kun
lapsen etu vaatii, että asiaa ei ole jätettävä
sikseen.

Holhoojat, joilla on holhoustoimi jaka-
matonna, olkoot siitä holhotille vastuussa
kukin omasta ja toistensa puolesta; älköön
kuitenkaan toinen olko velvollinen kärsi-
mään sellaisesta toisen huolimattomuudesta
taikka hairahduksesta, jonka estäminen ei
ollut hänen valtassaan ja velvollisuutenaan.

56 §.

Oikeus määrätäköön, milloin asianhaarat
vaativat, että holhoojan on, jos hän tah-
too pysyä holhoustoimessaan, ammentava
vakuus holhotin omaisuudesta. Jos holhooja
siihen suostuu, tutkikoon oikeus taikka oi-
keuden käskystä, holhouslautakunta, onko
vakuus pätevä, ja oikeus määrätäköön, miten
vakuus on holhotin kustannuksella säilytet-
tävä.

Tämä laki tulee voimaan .....

L a k i

eräiden ulosottolain säännösten muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten ulosottolain 4 luvun 10 ja 11 §
sekä 7 luvun 4 § näin kuuluviksi:

4 LUKU.

10 §.

Jos toinen sanoo olevansa jonkin, velallisen
pesässä olevan irtaimen omaisuuden
omistaja, vaan ei voi heti näyttää oikeut-
tansa toteen, älköön se estäkö omaisuuden
ulosmittaamista. Jos hän ulosmittauksessa
esittää todennäköisiä perusteita vaatimuk-

seensa, neuvokoon ulosottomies häntä aja-
maan kannettansa haasteen nojalla, ja kes-
keytettäköön täytäntöönpano toistaiseksi;
haastattakoon kuitenkin, se, joka omaisuutta
tahtoo varjella, velkojan ja velallisen sen
paikkakunnan oikeuteen, missä omaisuus
on, ja tuokoon siitä ulosottomiehelle todis-
tuksen kolmessa kuukaudessa ulosmittauk-
sen jälkeen; muuten käytettäköön ulosmi-

tattu omaisuus velkojan saamisen maksamiseksi.

Jos joku ulosmittauksen jälkeen tuo esiin nyt sanotun vaatimuksen, älköön se estäkö täytäntöönpanon loppuun saattamista, ellei ulosotonhaltija toisin määrää. Jos ulosotonhaltija on neuvonut vaatimuksen tekijää ajamaan kannettansa haasteen nojalla, tulee hänen, ennen mainitulla uhalla, kolmessa kuukaudessa sen jälkeen antaa haaste ja toimittaa siitä tieto ulosottomiehelle.

Jos velkoja tahtoo itse haastattaa, olkoon hänellä siihen valta.

Jos sivullinen vaatii omistusoikeutta ulosmitattuun irtaimistoon, mutta se vaatimus on alioikeuden tuomiolla hylätty, saatettakoon täytäntöönpano loppuun, vaikka siitä tuomiosta vedotaankin, ja olkoon velkoja oikeutettu panttia tahi takausta vastaan nostamaan saadut rahat.

Mitä täten on säädetty sovellettakoon myöskin, kun ulosmittauksen tapahtuessa velallisen pesässä tämän puoliso tahtoo hänelle kuuluvana ottaa erilleen määrättyä irtainta omaisuutta.

11 §.

Jos jakamattomasta pesästä ulosmitattaessa osakas, jota ei ole tuomittu velvolliseksi maksamaan haunalaista velkaa ja joka ei muutenkaan ole siitä vastuussa, tahtoo ulosmitatusta omaisuudesta erottaa niin paljon, kuin laillisessa pesänjaossa saattaa hänelle tulla, olkoon hänellä siihen oikeus; ja neuvokoon ulosottomies häntä laillisessa järjestyksessä hakemaan pesänjakoa sekä keskeyttäköön täytäntöönpanon siksi, kuin jakokysymys on lopullisesti ratkaistu. Kuitenkin olkoon se, joka tahtoo omaisuutta erottaa, velvollinen kolmessa kuukaudessa sen jälkeen ulosottomiehelle toteen näyttämään, että jako on toimitettu

tahi että jakoa varten on oikeudesta otettu haaste, sillä uhalla, että ulosmitattu omaisuus muuten käytetään velkojan saamisen maksuksi.

Merilain 37 §:ssä mainitun tavaran ulosmittamisesta olkoon laki, niinkuin siinä sanotaan.

7 LUKU.

4 §.

Jos useimmat ovat saaneet perinnön ja joku heistä toisten suostumatta ottaa haltuunsa pesän omaisuuden taikka jos muuten kuolinpesäosakas tahi yhteisen omaisuuden osakas, jonka hallussa omaisuus on, tuntuvasti on mennyt oikeutensa ulomaksi, määrätköön ulosotonhaltija, kun syytä on, toimitsijan ottamaan pesän haltuunsa ja sitä hoitamaan taikka pankoon, jälkimäisessä tapauksessa, omaisuuden takavarikkoon tahi myymis- tai hukkaamis-kiellon alaiseksi, sen mukaan kuin 1, 2 ja 3 §:ssä on sanottu.

Jos näytetään todennäköisin syin, että eloonjäänelle puolisolalle aviopuolisoiden oikeussuhteista annetun lain 44 §:n 2 momentissa myönnetty oikeus hallita sellaista omaisuutta, joka on otettava pesänjakoon, tuottaisi perillisille tuntuva vahinkoa, määrätköön ulosotonhaltija, ellei puoliso anna vakuutta, toimitsijan ottamaan omaisuuden haltuunsa siksi, kun pesänjako on tapahtunut.

Tämä laki tulee voimaan ..... ; kuitenkin on mitä ulosmittauksesta puolisoiden pesässä on ollut säädettyä edelleen noudatettava puolisoihin nähden, joiden varallisuusoloihin ennen sanottua päivää voimassa ollut lakia on sovellettava.

L a k i

marraskuun 9 päivänä 1868 annetun konkurssisäännön muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten marraskuun 19 päivänä 1868 annetun konkurssisäännön 10, 42, 46, 47, 54 ja 85 § näin kuuluviksi:

10 §.

Konkurssin alettua älköön velallisen kiinteään omaisuuteen annettako kiinnitystä, ellei sitä ole aikaisemmin haettu sellaisen asianhaaran nojalla, joka 46 §:n k momentin mukaan on, siinä mainituissa tapauksissa, kiinnitysvakuuden pätevyys ehtona. Vastoin tätä säännöstä annettu kiinnitys olkoon tehoton.

Älköön myöskään konkurssin alkamisen jälkeen luovutettuja varoja ulosmitattako. Jos omaisuutta jo sitä ennen on ulosmitattu, lakatkoon ulosottomiehen sitä koskeva toimi; kuitenkin saa, jos kiinteän omaisuuden, laivan tahi laivassa olevan tavaran huutokauppa jo on kuulutettu, myyminen konkurssin estämättä tapahtua, jossa tapauksessa se, mitä myyntihinnasta jää päälle niiden saamisien sekä ulosmittaus- ja muiden kulujen, joilla on maksuun parempi oikeus kuin uloshaetulla summalla, on toimitettava konkurssipesälle; ja jos ulosmittauksen hakija valvoo saamistansa konkurssissa, määrättäköön siinä mikä oikeus hänellä tulee olla. Jos toimitetusta ulosmittauksesta on valitettu, käyteltäköön myöskin sen pätevyyttä koskevaa kysymystä siinä järjestyksessä, kuin sellaisille asioille on säädetty, ja jos ulosmittaus jää pysyväksi, tutkitakoon konkurssi asiassa ainoastaan minkä etuoikeuden se voipi tuottaa.

Omistajan pesässä tapahtuneen konkurssin estämättä olkoon kuitenkin lupa ulosteosta tahi muusta senkaltaisesta, kiinteistöä suorittamatta olevasta määrämaksusta sekä saamisesta, josta kiinteistö muuten on panttina, niin myös saamisvaatimukselta, jonka vakuutena on pantti- ja etuoikeus laivaan tai laivassa olevaan tavaraan, haakea

sellainen omaisuus ulosmitattavaksi ja myytäväksi ulosottolaisissa säädetyssä järjestyksessä; ja annettakoon ulosmittauksen hakijalle ja muille pantinhaltijoille mitä heille tulee sekä jätettäköön kauppahinnan jäänös konkurssipesälle, minkuin edellä on sanottu.

42 §.

Konkurssipesästä saakoon velallinen sinä aikana, jona hän sen mukaan kuin 37 ja 39 §:ssä on sanottu ei saa lähteä kotipaikastansa, tahi, tarvittaessa, paikalletulopäivään asti tarpeellisen elatuksen itselleen, puolisolleen ja turvattomille lapsilleen, ellei perheen toimeetulo muuten ole turvattu. Velalliselle annettakoon myöskin mitä tarvitaan matkaa ja ylläpitoa varten, kun hänen, kutsumuksen mukaan, pitää tulla oikeuteen kuulusteltavaksi taikka muualle antamaan tietoja konkurssipesästä, ei kuitenkaan enempää, jos hän oleskelee tuomiokunnan ulkopuolella, kuin mitä tarvittaisiin, jos hän olisi tuomiokunnassa sillä paikkakunnalla, millä hän viimeksi oleskeli.

Jos nousee riita velallisen ja hänen omaistensa elatuksesta konkurssipesän varoilla, tutkikoon oikeus mitä sitä varten kohtuuden mukaan on annettava. Jos velallisen havaitaan, ilman laillista syytä, viivytäneen pesänkirjoitusta ja sen valalla vahvistamista tahi pesän antamista uskottujen miesten haltuun, olkoon oikeudella valta lyhentää sitä aikaa, jona hänelle on tuleva elatusta, sen mukaan kuin asianhaarat antavat aihetta.

46 §.

a) Kaikki, mitä velallinen sellaisella toimella, josta rikoslain 39 luvun 1 §:ssä ja 2 §:n 2 kohdassa puhutaan, on velkojainsa

vahingoksi toiselle luovuttanut, peräytykseen lunastuksetta konkurssipesään.

b) Jos velallinen on lahjoittamalla hukannut sen arvoista omaisuutta, että velkojille on siitä tullut tuntuva vahinko, ja jos ennen konkurssin alkua ei ole kulunut enempää kuin kolmekymmentä päivää siitä, kun irtaimen tavaran lahjaksi antaminen tapahtui taikka kiinteän omaisuuden lahjoitukselle haettiin lainhuudatusta, peräytykseen se lahja. Sama olkoon laki, milloin jostakin velallisen omaisuudesta on tehty myynti-, vaihto-, vuokra- tai muu sellainen sopimus, ja esillä olevista asianhaaroista voidaan nähdä sopimuksen pääasiallisesti olevan lahjan laatuisen taikka tarkoitettavan velkojan oikeuden loukkaamista.

c) Jos velallinen viimeisinä kolmenäkymmenenä päivänä ennen konkurssin alkua on tehnyt välipuheen, jonka kautta hän, velkojien vahingoksi, on ruvennut johonkin sitoumukseen asianhaaran ollessa sellaisia, että sillä, jonka kanssa välipuhe tehtiin, on ollut perusteellinen syy otaksua velallisella olevan vilpillisen aikomuksen, purkautukoon sekin välipuhe.

d) Jos velallinen viimeisinä kolmenäkymmenenä päivänä ennen konkurssin alkua on maksanut velan, joka ennen konkurssin alkua ei ollut maksettavaksi langennut, niin peräytykseen se maksu, saamamiehen kuitenkään estymättä saamistansa konkurssissa vaatimasta. Kun on kysymys vekselistä, joka on tehty velallisen maksettavaksi, älköön kuitenkään kannetta jo tapahtuneen maksun takaisinantamisesta saatako tehdä muuta kuin sitä vastaan, jonka puolesta vekseli on tehty, tai, jos se on velallinen itse, ensimmäistä vastaanottajaa vastaan.

e) Jos velallinen viimeisinä kolmenäkymmenenä päivänä ennen konkurssin alkua on antanut pantin velasta, jota otettaessa semmoista vakuutta ei ole määrätty, olkoon panttaus mitätön.

f) Jos viimeksimainittuna aikana on jonkun velkojan saamisesta ulosmitattu

kiinteää omaisuutta, joka ei ole ollut sen velan panttina, tai irtainta tavaraa, johon velkojalla ei ole ollut panttioikeutta, niin peräytykseen ulosmitattu omaisuus tai mitä sen myymisellä on saatu, mikäli se vielä on ulosottomiehen tallessa, konkurssipesään.

g) Milloin b, c, d ja f momentissa mainituissa tapauksissa toinen asianosainen tai ulosmittauksen hakija on velallisen puoliso, voidaan takaisinvoittoa tai peräytymistä vaatia, jos konkurssin alkaessa ei ole kulunut enempää kuin vuosi siitä, kun sellaiseen toimeen, jota kussakin tapauksessa tarkoitetaan, on ryhdytty.

h) Jos velallinen on hänen ja hänen puolisonsa tai tämän perillisten välisessä pesänjaossa huomattavassa määrässä luopunut oikeudestaan ja jos konkurssin alkaessa ei ole kulunut enempää kuin vuosi siitä kun pesänjakokirja annettiin oikeuteen, peräytykseen pesänjako velkojain vaatimuksesta.

i) Kun omaisuutta saadaan takaisin konkurssipesään, olkoon konkurssipesä velallinen luovuttamaan, mitä velallinen ehkä on vastikkeena saanut, tai sen arvon.

Kun omaisuus tuodaan takaisin, annetakaan konkurssipesälle myöskin se korko tai tuotto, mikä siitä sillä välin on saatu. Jos omaisuuteen on pantu tarpeellisia kustannuksia, on konkurssipesän ne korvattava.

Jos omaisuus, joka olisi tuotava takaisin konkurssipesään, on joutunut kolmannelle miehelle sellaisen saannon nojalla, että hänen havaitaan olevan oikeutetun pitämään omaisuuden, taikka jos omaisuus muuten on niin hukattu tai hävitetty, ettei sitä voida antaa takaisin, saakoon konkurssipesä omaisuuden arvon mukaan vahingostaan korvauksen siltä, joka omaisuuden on velalliselta vastaanottanut.

j) Jos velallisen puolisoilta saadaan takaisin omaisuutta, jonka tämä on saanut lahjaksi, taikka jos velallisen ja hänen puo-

lisonsa tahi tämän perillisten välinen pesänjako peräytyy, ja jos puoliso tahi perilliset ovat sen johdosta, mitä säädetään aviopuolisoiden oikeussuhteista annetun lain 25 ja 57 §:ssä ennen konkurssin alkua maksaneet jonkin velallisen velan, olkoon konkurssipesä velvollinen suorittamaan takaisin, mitä siten on maksettu, korkoineen.

k) Kiinnitys, joka viimeisinä kolmenkymmenenä päivänä ennen konkurssin alkua on annettu velallisen kiinteään omaisuuteen, olkoon mitätön, ellei kiinnitystä ole perustettu velan syntyessä tehtyyn lupaukseen tahi maksamattoman kauppahinnan oikeutta koskeviin säännöksiin taikka ennen nyt mainittua aikaa tehtyyn nautinto- tahi muun oikeuden myönnytykseen. Kiinnitys, joka on annettu kuolleen miehen jälkeenjääneeseen kiinteistöön, olkoon, jos pesä laillisessa ajassa luovutetaan konkurssiin, pätevä ainoastaan jos se on annettu tässä mainitulla perusteella, joka on syntynyt ennen kuolemantapausta.

l) Jos havaitaan, että joku, jonka perillinen velallinen on, testamentilla tahi lahjalla on loukannut jälkimmäisen laillista oikeutta, olkoon tämän velkojilla valta, ellei sellaisen toimen moittimisen aika ole päätynyt, ajaa moitekannetta velallisen sijasta; ja menköön konkurssipesään, mitä siten saadaan.

47 §.

Jos uskotut miehet, toimitsijamiehet tahi velkojat tahtovat 46 §:n a—i momentin mukaan voittaa jotakin takaisin pesään, on haaste siitä viimeistäänkin kolmen kuukauden kuluessa paikkaluttopäivästä otettava ja annettava tiedoksi sille, jota vastaan semmoista vaatimusta ajetaan. Jollei lainhuudatusta ole velallisen hukkaamalle kiinteälle omaisuudelle haettu ennenkuin paikkaluttopäivän jälkeen, luettakoon moiteaika siitä päivästä, jona huudatusta haettiin. Yksityisellä velkojalla olkoon myöskin oikeus ajaa takaisinsaannin vaatimusta, sillä tapaa kuin on mainittu; kuuluttakoon

kuitenkin siitä, ennenkuin asia tuomioistuksessa tulee esille, uskotuille miehille tahi toimitsijamiehille. Jos hän sen laiminlyö, älköön hänen vaatimustaan otettako tutkitavaksi.

54 §.

Jos velallisen pesässä on tavaraa, jonka ilmoitetaan olevan toisen omaa, ja semmoinen tavara saatetaan velallisen omaisuudesta erottaa, pankoot silloin uskotut miehet sen talteen ja antakoot, kun omistajan oikeus on riidaton, sen hänelle ulos, niiden ehtojen täyttämistä vastaan, joihin hänet sentähden voitane velvolliseksi katsoa. Jos uskotut miehet eivät ota vaadittaessa antaaksensa tavarata ulos, pyytäköön omistaja ulosotonhaltijan apua taikka haastatakoon siitä oikeuteen, jollei hän tahdo vaatimustansa konkurssissa valvoa.

Milloin velallisen puoliso väittää sellaisen irtaimen omaisuuden, jota konkurssipesä vaatii itselleen, kuuluvan hänelle, olkoon velvollinen näyttämään oikeutensa, riippumatta siitä, kuka oikeudenkäynnissä on kantajana.

85 §.

Jolleivät velkojat suostu vapauttamaan velallista maksamasta suurempaa tahi vähäisempää osaa hänen velastansa ja ellei luovutettu omaisuus riitä kaikkien niiden saamisten suorittamiseen, joita konkurssissa on ilmoitettu ja hyväksytty, olkoon velkojilla valta ottaa se, mikä puuttuu siitä omaisuudesta, jonka velallinen vastaisuudessa saa. Velkoja, joka laiminlyömisestä on menettänyt osallisuus oikeutensa konkurssipesään, saakoon sen estämättä vastaisuudessa saamisensa maksun velallisen varoista, jos saaminen muuten havaitaan lailliseksi. Mutta jos konkurssissa saapuvilla olevat velkojat myöntävät velalliselle velan maksamisen helpotusta, niin olkoon hänellä yhtäläinen helpotus poissaolleidenkin velkojain saamisista. Nainen, joka on tahi on ollut naimisissa ja jonka omaisuus on luovutettu konkurssiin, älköön olko vel-

vollinen konkurssin jälkeen saadulla omaisuudella vastaamaan sellaisesta sitä ennen avioliiton aikana tehdystä velasta, josta puhutaan aviopuolisoiden oikeussuhteista annetun lain 37 §:n 2 momentissa.

Saamisesta, joka on konkurssissa hyväksytty tai jota on saatettu konkurssissa valvoa, älköön velallinen oliko velvollinen tekemään sellaista valaa kuin ulosottolain 3 luvun 33 §:ssä sanotaan, jollei velkoja näytä perusteellista syytä, että velallinen salaa varoja, jotka hän on konkurssin jälkeen saa-

nut ja jotka ovat velan maksuun käytettävät. Muutoin noudatettakoon ulosottolain säännöksiä siitä, mitä ulosmittauksesta saa erottaa, myöskin sellaiseen velkaan nähden, joka on syntynyt ennen konkurssia.

Tämä laki tulee noudatettavaksi .....
.....; kuitenkin on 47 §:ää sen entisessä muodossa sovellettava sellaiseen konkurssiin, jossa paikalletulopäivä on ollut uuden lain tullessa voimaan.

L a k i

velan maksusta kuolemantapauksessa sekä perinnönluovutuksesta ja omaisuuden päältäpäin-ottamisesta kuolleen puolison pesässä marraskuun 9 päivänä 1868 annetun asetuksen muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan täten 9, 10, 13 ja 20 § velan maksusta kuolemantapauksessa sekä perinnönluovutuksesta ja omaisuuden päältäpäin-ottamisesta kuolleen puolison pesässä marraskuun 9 päivänä 1868 annetussa asetuksessa ja muutetaan asetuksen nimike sekä sen 5, 8, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 22, 28 ja 32 § näin kuuluviksi:

Asetus velan maksamisesta kuolemantapauksessa sekä perinnönluovutuksesta.

ajassa luovuttamaan vainajan omaisuuden konkurssiin, jos tahtoo välttää sellaista vastuuta velasta, kuin 19 §:ssä sanotaan.

5 §.

Jos omaisuudenjako on toimitettava useampain kuolinpesänosakasten kesken ja jos kuolleen jälkeen on semmoista velkaa, joka ei käy maksettavaksi yhdessä vuodessa kuolemantapauksen jälkeen, olkoon kuitenkin kuolinpesänosakkailla valta irtisanoa sellainen velka maksettavaksi vuoden kuluttua irtisanomisesta.

Jaolla tarkoitetaan tässä asetuksessa sekä pesän- että perinnönjakoa.

8 §.

Jos mies tahi vaimo elää vainajan jälkeen, olkoon velvollinen 6 §:ssä mainitussa

12 §.

Jos jotkut kuolinpesänosakkaat yhdeltä puolen ovat luopuneet omaisuudesta ja jos joku toiselta puolen tahtoo ottaa omaisuuden itselleen, olkoon laki niinkuin 11 §:ssä sanotaan.

14 §.

Jos omaisuus luovutetaan velan tähden, joka perunkirjoituksen jälkeen on ilmaantunut, pitää jokaisen, joka tahtoo luovutuksesta tulevaa etua hyväksensä käyttää, valalla vakuuttaman, ettei hän siitä velasta tiennyt kolmeakymmentä päivää ennen sitä päivää, jona ilmoitus omaisuuden luovuttamisesta tehtiin. Tämä vala on paikalletulo-

päivänä tehtävä; kuitenkin saatetaan vala ennenkin tehdä sen oikeuden edessä, jonka alle kuollut on kuulunut, taikka muussa tuomioistuimessa. Muu kuolinpesäosakas olkoon, jonkun velkojan sitä vaatiessa, velvollinen tekemään valan sen ajan kuluessa ja siinä järjestyksessä, jonka oikeus hänelle määrää. Jollei hän sitä tee, älköön omaisuuden luovuttamisesta saako semmoista etua, kuin 18 ja 19 §:ssä mainitaan.

15 §.

Jos omaisuus, joka jo on jaettu, luovutetaan senvuoksi, että uutta velkaa on ilmaantunut, peräytyköön jako. Jos perillinen on hukannut osansa, älköön jälkeensä jäänyt puoliso saako siinä pesänjaossa, joka on toimitettava hänen ja konkurssipesän välillä, velkojain vahingoksi mitään siitä omaisuudesta, mikä kuolemantapauksen satuessa kuului toiselle puolisolle.

Kun jako peräytyy ja omaisuus senvuoksi annetaan takaisin, on myöskin suoritettava se korko tahi tuotto, joka siitä sillä välin on saatu, ja on ilmoitus siitä vahvistettava valalla, jos niin vaaditaan. Jos omaisuuteen on pantu tarpeellisia tahi hyödyllisiä kustannuksia tahi jos sellaisia on omaisuuden tähden ollut, annettakoon niistä korvaus. Ellei omaisuus, joka on tuotava takaisin, ole tallella, on sen arvo suoritettava.

16 §.

Milloin velka, joka jaon jälkeen ilmaantuu, ei ole suurempi kuin että se voidaan maksaa kuolleen varoista ja, jos hän oli naimisissa, siitä mitä sen lisäksi olisi perillisten osalle tullut, jos velka olisi otettu lukuun pesänjaossa, antakoon kukin kuolinpesäosakas takaisin omaisuutta, sikäli kuin hän on saanut enemmän kuin hänelle olisi pitänyt tulla, jos velka olisi jaossa otettu lukuun. Jos joku on hukannut osansa, täyttäkööt perilliset vajauksen sillä mitä perintönä ovat saaneet; elleivät sitä

voi, olkoon myöskin jälkeensä jäänyt puoliso velvollinen osaltaan täyttämään mitä puuttuu enintään sen omaisuuden arvolla, minkä hän on toiselta puolen saanut.

17 §.

Testamentinsaaja olkoon velvollinen, ennen tietymättömän velan maksamiseksi, antamaan takaisin, mitä hän on saanut enemmän kuin hänelle olisi pitänyt tulla, jos velka olisi ollut lukuun otettuna. Jos joku muu, joka pesästä on saanut osan, on hukannut osuutensa, on mitä 16 §:ssä on vajauksen täyttämiseksi säädetty perillisestä sovellettava myöskin testamentinsaajaan.

19 §.

Jälkeensä jäänyt puoliso, joka oikealla tavalla on omaisuuden luovuttanut, olkoon vapaa vainajan velasta, ellei velka aviopuolisoiden oikeussuhteista annetun lain 5 luvun mukaan ole myöskin hänen vastattavanaan.

22 §.

Perilliset, jotka eivät laillisessa ajassa ole perinnöstänsä luopuneet, vastatkoot kukin omasta ja toistensa puolesta vainajan velasta, ellei niin ole, että he ovat sulletut pois kaikesta osallisuudesta pesään taikka että he eivät ole olleet saapuvilla perunkirjoituksessa eivätkä myöskään, sitä ennen tai sittemmin, ole ryhtyneet pesään tahi saaneet etua perinnöstä. Näissä tapauksissa olkoon semmoinen perillinen vapaa velasta.

Jälkeensä jääneellä puolisollla, joka on laiminlyönyt omaisuuden luovuttamisen, olkoon sama vastuovelvollisuus kuin perillisillä.

28 §.

Jos jako toimitetaan, ennenkuin vainajan kaikki tietyt velat on maksettu tahi niiden maksamiseen tarvittavat varat on pantu erityiseen hoitoon, olkoon niiden

kuolinpesäosakkaiden suhteen, jotka ovat ottaneet osaa jakoon, laki, niinkuin 25 §:ssä sanotaan. Jos jälkeenjäänyt puoliso ei ole pesänjaossa saanut mitään vainajan omaisuudesta, älköön kuitenkaan pesänjaosta olko tässä mainittua seuraamusta.

32 §.

Mitä tässä asetuksessa on säädetty omaisuuden luovuttamisesta jälkeenjääneen puolison puolelta älköön sovellettako silloin,

kun kumpaisellakaan puolisollla ei ollut naimaoikeutta toisen omaisuuteen.

Tämä laki tulee voimaan .....; kuitenkin on puheenaolevaa asetusta sen entisessä muodossa edelleen noudatettava, jos vainaja oli naimisissa ja puolisoitten varallisuussuhteisiin oli sovellettava ennen sanottua päivää voimassa ollutta lakia.

Laki

velkojain oikeudesta ja etuudesta toistensa edellä maksun saamiseen konkurssiin luovutetusta omaisuudesta marraskuun 9 päivänä 1868 annetun asetuksen 9 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten 9 § velkojain oikeudesta ja etuudesta toistensa edellä maksun saamiseen konkurssiin luovutetusta omaisuudesta marraskuun 9 päivänä 1868 annetussa asetuksessa näin kuuluvaksi:

9 §.

Sitä likinnä otetaan alaikäisen saaminen vanhemmilta tahi holhoojalta, jos se ei ole ollut maksamatta pitempää aikaa kuin yhden vuoden sen jälkeen kuin se on hyväksytyllä tai moittimattomalla lopullisella tilinteolla tahi lainvoimaisella tuomiolla vahvistettu, taikka jos sitä on mainitun ajan kuluessa alettu haakea ulos ja hakemusta on keskeyttämättä jätetty. Nyt mainittua etu-

oikeutta älköön kuitenkaan olko, jos kolme vuotta on kulunut holhouksen lakkaamisesta eikä kannetta ole tehty holhoojan velvoittamisesta laiminlyömäänsä tilintekovelvollisuutta täyttämään. Jos holhoustoimia on useampia, olkoon alaikäisillä keskenänsä yhtäläinen oikeus.

Tämä laki tulee noudatettavaksi .....

Laki

määräajasta velkomisasiossa sekä vuosihaastosta marraskuun 9 päivänä 1868 annetun asetuksen 7 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten määräajasta velkomisasiossa sekä vuosihaastosta marraskuun 9 päivänä 1868 annetun asetuksen 7 § näin kuuluvaksi:

7 §.

Jos jälkeenjäänyt puoliso, perillinen tahi testamentinsaaja, sittenkuin laillinen perun-

kirjoitus on tapahtunut, tahtoo olla varma siitä, ettei tietymättömiä saatavia ilmaannu, olkoon hänen siltä oikeudelta, jonka

alle pesä konkurssiasioissa kuuluu, sillä tavalla kuin semmoisista asioista on säädetty, kolmessakymmenessä päivässä perunkirjoituksen päättymisestä pyytämisen kutsusta vainajan tuntemattomille velkojille ja antakoon hän samalla luettelon kaikista niistä velkojista, jotka ovat tietyt, sekä ilmoituksen heidän kotipaikoistansa ja heidän saamisvaatimustensa suuruudesta, vaikkei niitä hyväksytäkään. Jollei saatavan suuruutta tiedetä, merkittäköön sekin seikka.

Semmoista kutsumusta, kuin edellä sanotaan, olkoon lupa hakea myöskin jälkeenjääneen puolison tuntemattomille velkojille.

Tämä laki tulee voimaan .....; kuitenkin on edellämainittua säännöstä sen entisessä muodossa edelleen noudatettava puolisoihin nähden, joiden varallisuussuhteisiin sitä ennen voimassa ollutta lakia on sovellettava.

L a k i

kiinnityksestä kiinteään omaisuuteen marraskuun 9 päivänä 1868 annetun asetuksen muuttamisesta.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kumotaan täten kiinnityksestä kiinteään omaisuuteen marraskuun 9 päivänä 1868 annetun asetuksen 13 ja 15 § sekä muutetaan saman asetuksen 5, 6, 12 ja 14 § näin kuuluviksi:

5 §.

Saatavan vakuudeksi myönnettäköön, paitsi jälempänä 2 momentissa mainitussa tapauksessa, kiinnitys ainoastaan, jos kiinteistönomistaja on velkakirjaan tahi muuhun hakemuksen perusteena olevaan asiakirjaan merkinnyt suostumuksensa siihen ja vahvistuttanut tämän tunnettujen ja uskotavain todistajain allekirjoituksella; ellei sellaista suostumusta ole annettu, on hakemus heti hylättävä. Jos hakemus koskee kiinteistöä, jota ei ole lupa puolison suostumuksetta kiinnittää, noudatettakoon, mitä siitä on erikseen säädetty.

Jos kiinteistö on maksamattoman kauppahinnan panttina, niinkuin maakaaren 11 luvun 2 §:ssä sanotaan, vahvistettakoon kiinnitys sellaisen saatavan vakuudeksi omistajan ja hänen puolionsa suostumuksesta riippumatta.

Jos kiinnitystä on saatavan vakuudeksi haettu sellaisen kiinteistönomistajan suostumuksen nojalla, kuin 1 momentissa sanotaan, myöntäköön oikeus kiinnityksen omistajaa kuulematta. Jos syntyy epäilystä sen asiakirjan pätevyydestä, jonka perusteella

kiinnitystä haetaan, on omistajalle varattava tilaisuus lausuman antamiseen hakemuksesta. Sama olkoon laki, kun kiinnitystä haetaan maksamattoman kauppahinnan vakuudeksi eikä omistaja ole antanut suostumustaan kiinnitykseen.

Mitä 3 momentissa sanotaan sovellettakoon myöskin, kun kiinnitystä haetaan nautintaoikeuden tahi verotulon vakuudeksi. Sellaisessa tapauksessa myönnettäköön kiinnitys, vaikkei omistaja ole antanut siihen suostumustaan; kuitenkin on hänelle sitä ennen varattava tilaisuus lausuman antamiseen hakemuksesta.

6 §.

Jos puolison suostumus kiinnitykseen puuttuu, milloin se on tarpeen, on, kun hakija niin vaatii, asian ratkaiseminen jätettävä toistaiseksi; ja olkoon hakija velvollinen maalla viimeistään seuraavassa yleisessä istunnossa ja kaupungissa kuukauden kuluessa näyttämään, että suostumus on saatu. Ellei hakija sitä tee eikä oikeus katso olevan syytä suoda hänelle enää siihen tilaisuutta, on hakemus katsottava rauenneeksi.

Jos omistaja, jota sen mukaan kuin 5

§:n 3 tahi 4 momentissa sanotaan on kiinnityshakemuksesta kuultava, on saapuvilla, kun hakemus tehdään, vastatkoon siihen kohta. Jos hän haastettuna jääpi pois, katsottakoon hänen suostuneen kiinnitykseen. Jos häntä ei ole haastettu ja hän on poissa, määrätköön oikeus, ellei hakemusta havaita sellaiseksi, että se on heti hylättävä, päivän, jona hänen pitää vastata; ja hakija ilmoittakoon hänelle oikeuden päätöksen niin pitkän aikaa ennen, kuin haasteelle riittäasioissa on määrätty.

12 §.

Eri kiinteistöihin älköön kiinnitystä samasta saamismäärästä myönnettäkö, paitsi jos kiinteistöt ovat saman omistajan omat ja tämä kirjallisesti, niinkuin 5 §:n 1 momentissa sanotaan, on suostunut yhteiseen kiinnitykseen tahi jos sellainen kiinnitys-

vaatimus perustuu maksamattoman kaup-pahinnan oikeutta koskeviin säännöksiin.

Kysymyksen ollessa kiinnityksestä eläkkeen vakuudeksi noudatettakoon mitä 20 päivänä kesäkuuta 1864 annetussa asetuk-sessa on säädetty.

14 §.

Sakoista, joihin kiinteistönomistaja on tuomittu, älköön kiinnitys olko luvallinen, älköönkä myöskään sitoumuksesta semmoiseen maksuun, joka suuruudeltaan ei ole määrätty.

Tämä laki tulee noudatettavaksi .....
..... Kuitenkin on sellaisissa asioissa, joissa kiinnityshakemus on sitä ennen teh-ty, aikaisemmin voimassa olleita säännöksiä sovellettava.

L a k i

perintö- ja lahjaverosta kesäkuun 27 päivänä 1919 annetun lain 11 ja 19 §:n muuttamisesta toisin kuuluviksi.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muu tetaan täten perintö- ja lahjaverosta kesä-kuun 27 päivänä 1919 annetun lain 11 ja 19 § näin kuuluviksi:

11 §.

Perintöveroa maksetaan osuudesta, joka perinnön tai testamentin nojalla tulee rin-

taperilliselle tai sellaisen jälkeläiselle, puo-lisolle, isälle tai äidille, seuraavan asteikon mukaan:

Osuuden arvo, mk.	Vero osuuden ala- rajan kohdalla sadalta markalta, mk.	Veron vakio- erä. mk.	Lisäys alarajan yli menevältä kultakin täy- deltä sadalta markalta, mk.
1,000— 2,000	0,4	4	1
2,000— 5,000	0,7	14	1,2
5,000— 10,000	1	50	2
10,000— 20,000	1,5	150	2,5
20,000— 40,000	2	400	3
40,000— 80,000	2,5	1,000	3,5
80,000— 160,000	3	2,400	4
160,000— 320,000	3,5	5,600	4,5
320,000— 640,000	4	12,800	5
640,000— 1,280,000	4,5	28,800	5,5
1,280,000—	5 sadalta osuuden arvosta.		

Edellämainitulla tavalla laskettu veromäärä maksetaan:

kolminkertaisena osuudesta, jonka perinnön tai testamentin nojalla saa veli, sisar tai veli- tai sisarpuoli;

viisikertaisena osuudesta, joka tulee isän tai äidin vanhemmille taikka veljen, sisaren tai veli- tai sisarpuolen jälkeläiselle; sekä

seitsenkertaisena osuudesta, joka joutuu kaukaisempaa sukua olevalle taikka vieraalle.

Osuus, jonka arvo ei nouse tuhanteen markkaan, on perintöverosta vapaa.

19 §.

Perintöveron määrääminen tapahtuu perukirjan ja, jos veroa määrättäessä laillinen

perinnönjako on toimitettu, jakokirjan johdolla. Jos perinnönjättäjä oli ulkomaalainen taikka jos velvollisuus suorittaa perintöveroa alkaa myöhemmin kuin 5 §:ssä on sanottu, on verovelvollisen tai sen, jolla on ulkomaalaisen kuolinpesä hallussaan, annettava veron määräämisen ohjeeksi veroilmoitus.

Lahjavero määrätään verovelvollisen annettavan veroilmoituksen perusteella.

Mitä tässä laissa säädetään perinnönjaosta on myöskin sovellettava jälkeenjääneen puolison ja perillisten väliseen pesänjakoon.

Tämä laki tulee voimaan .....

Laki

säästöpankeista lokakuun 18 päivänä 1918 annetun lain 16 §:n muuttamisesta toisin kuuluvaksi.

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan täten säästöpankeista lokakuun 18 päivänä 1918 annetun lain 16 § näin kuuluvaksi:

16 §.

Jos rahoja on säästöön pantu viisitoista vuotta täyttäneen alaikäisen hyväksi, ehdolla, että ainoastaan tämä on oikeutettu varat nostamaan, älköön holhooja olko oikeutettu rahoja irtisanomaan eikä nostamaan ilman alaikäisen suostumusta.

Kuitenkin on mitä 16 §:ssä sen entisessä muodossa säädetään aviovaimon hyväksi säästöpankkiin pannuista varoista edelleen noudatettava, milloin puolisoitten varallisuussuhteisiin on sovellettava ennen sanottua päivää voimassa ollutta lakia.

Tämä laki tulee voimaan .....

Helsingissä, 4 päivänä elokuuta 1922.

Tasavallan Presidentti

K. J. STÅHLBERG.

V. t. Oikeusministeri Y. J. Eskelä.

Liite.

Valtioneuvostolle.

Viime lokakuun 7 päivälle päivätyssä kirjelmässä oikeusministeriö on Valtioneuvoston tekemän päätöksen mukaisesti pyytänyt Korkeimman oikeuden lausuntoa esityksestä laiksi aviopuolisoiden oikeussuhteista sekä siitä johtuvaksi erinäisten lainsäännösten muuttamiseksi. Tämän johdosta Korkein oikeus saa lausua seuraavaa:

Käsiteltävänä olevassa lakiehdotuksessa ilmenevät uudistuspyrkimykset kohdistuvat pääasiallisesti miehen edusmiehyden poistamiseen ja uuden omaisuusjärjestelmän käytäntöön ottamiseen.

Käsitys miehen ja naisen tasaarvoisuudesta, joka varsinkin viimeisinä vuosikymmeninä on meillä, niinkuin kulttuurikansoissa yleensä, yhä vakaantunut ja käytännössä voittanut alaa elämän eri oloissa ja sitä myöten lainsäädännössäkkin, vaatii epäamättömän johdonmukaisesti että nainen avioliittoon jouduttuaan ei menetä aikaisempaa oikeudellista toimintamahdollisuuttaan ja että aviopuolisot ovat toisensa rinnalla oikeudellisesti yhdenvertaiset. Edusmiehyden poistamisen tarpeellisuudesta ei niin ollen pitäisi olla epäilyksiä.

Epätietoisuutta saattaa sitä vastoin syntyä siitä, miten edusmiehyden poistamisen jälkeen ratkaisuvallta perheasioissa on järjestettävä ja yhtenäisyys niissä aikaansaataava. Esitysehdotuksessa on tämä kysymys jätetty avoimeksi, edellyttäen että ratkaisuihin on molempien aviopuolisoiden suostumus; elleivät he voisi sopia ratkaisusta, saisi se raueta. Ainoastaan perheen

elatuksen ja lapsiin nähden on ratkaisuvallasta erityiskohtaisempia määräyksiä. Kysymyksen jättäminen tällä tavoin avoimeksi ei kuitenkaan näytä kaikin puolin tyydyttävältä. Tosin siitä useimmissa avioliitoissa, sovun ja yksimielisyyden asuessa puolisoitten kesken, ei aiheutune haittaa, mutta milloin erimielisyyttä syntyy, pitäisi voida lain säännöksistä saada suojaa puolisoitten yhteiselämän turvaamiseksi. Ei kuitenkaan ole kiellettävissä, että ratkaisuvallan järjestäminen lainsäädäntöteitse tasavertaisuuden periaatteiden mukaisesti on erittäin vaikea. Ja kun tämä kysymys, kuten on huomautettu ja täytyy toivoa, useimmissa tapauksissa järjestynee ilman lakimääräyksiä ja se myöskin lakiehdotuksen esikuvina olleissa skandinaavilaisissa laeissa on jätetty avoimeksi, voinee se siksi jäädä vastaiseksi meilläkin, kunnes mahdollisesti kokemus niin täällä kuin Skandinaavian maissa on osottanut, minkä verran ja mihin suuntaan puheenalaisessa kohden tarvitaan lainsäädännöksiä.

Saattaa olla epäilyksenalaista, onko tarvis, kuten käsillä olevassa ehdotuksessa on tehty, kokonaan luopua omaisuusyhteyksien periaatteesta ja siirtyä ihan vastakkaiseen järjestelmään, omaisuuden erillisyyteen. Kansamme pitää epäilemättä vielä yleisesti omaisuuden yhteisyyttä puolisoitten kesken avioliiton luonteeseen kuuluvana. Puolisoiden asettaminen ehdotetulla tavalla varallisuusoikeudellisessa suhteessa toisistaan aivan eristettyyn asemaan on sentähden kansamme yleiselle käsitykselle

vierasta. Mutta huomattakoon kuitenkin, että ehdotettu omaisuusjärjestelmä, vaikkakin se periaatteellisesti rakentuu omaisuuden erillisyyteen, tosiasiallisesti seurauksiltaan suuresti lähentelee omaisuusyhteyttä. Sanottu järjestelmä vaikuttaa etupäässä vain omaisuuden hallintaan, tarjoten siinä kummallekin puolisolle oikeuden itse hallita omaisuuttaan, ja se vastaa siinä suhteessa niitä pyrkimyksiä, jotka ovat olleet lähimpänä aiheena esillä olevaan lainnsäädäntöuudistukseen. Tähän nähden ja kun puheenaoleva järjestelmä on selväpiirteinen sekä omaksuttu vastaavissa skandinaavilaisissa laeissa, Korkein oikeus ei katso olevan aiheutta edellämainitusta syystä vastustaa ehdotetun järjestelmän ottamista käytäntöön.

Tarkastaessaan lakiehdotuksen yksityisiä säännöksiä Korkein oikeus on havainnut olevan syytä seuraavien huomautusten tekemiseen:

Aviovaimon aseman muuttumista nykyisestäään ja hänelle uuden lain kautta myönnettyjä oikeuksia on 1 ja 3 §:ssä erikoinen korostettu. Lain oltua jonkun aikaa voimassa tulee kuitenkin näiden seikkojen erityinen esiintuominen tuntumaan aiheettomalta ja vanhentuneelta. Niistä ei sen vuoksi Skandinaavian maissa olekaan otettu nimenomaista säännöstä lakiin, mikä lakitekniilliseltä kannalta onkin oikein. Sen sijaan, että 1 §:n 1 momentissa molemmille aviopuolisolle tunnustetaan yhtäläinen oikeus hoitaa yhteisiä henkilökohtaisia asioita, olisi luonnollisempaa skandinaavilaisten esikuvien mukaisesti säätää, että puolisoiden on yhteisesti toimittava perheen hyväksi. Tällä säännöksellä, joskaan se ei sisällä mitään konkreettista, ulosottotoimin täytäntöön pantavaa velvoitusta, on kuitenkin eettilliseltä näkökannalta painava merkitys. Sen ohessa on samassa momentissa esiintyvä käsite „henkilökohtaiset asiat” liian epämääräinen, mikä seikka lainkäytössä voi tuottaa vaikeuksia, varsinkin sii-

hen nähden että näissä asioissa 5 §:n mukaan ei ole oikeutta vedota tuomioistuimen ratkaisuun.

Ehdotuksen 16 §:ssä säädetään, että puolisollla on oikeus vaatia siinä mainittuun luetteloon julkisen notarin, kruununmiesmiehen tai kunnallislautakunnan esimiehen allekirjoitus. Kun pelkkä nimikirjoitus ei kuitenkaan ole kysymyksessä olevaan tarkoitukseen riittävä, olisi tätä kohtaa täydennettävä säätämällä, että sanottujen viranomaisten on annettava todistus siitä, milloin luettelo on heille esitetty.

Sen mukaan mitä 26 §:ssä säädetään voi puoliso toimeksiannon perusteella avustaa toista puolisoa tämän omaisuuden hoidossa. Skandinaavilaisten lakien vastaavien säännösten mukaan on puolisollla sitä paitsi valta, milloin toinen puoliso poissaolon tai sairauden vuoksi ei itse voi huolehtia asioistaan eikä valtuutusmiestä, holhoojaa tai uskottua miestä ole määrätty, edustaa viimeksi mainittua puolisoa sellaisessa asiassa, jota ei haitatta voida siirtää tuonnemaksi, kantaa omaisuuden tuottoa ja muita hänen tulojaan sekä, kun välttämätön tarve vaatii varojen hankkimista perheen eläntöseen, pantata ja luovuttaa hänen omaisuuttaan, kiinteätä kuitenkin ainoastaan oikeuden luvalla. Kun kuitenkin voi sattua tapauksia, joissa puolison pitäisi saada erityisettä valtuutuksetta toimia toisen puolesta, olisi Korkeimman oikeuden mielestä lakiehdotukseen otettava siitä säännös.

Lakiehdotuksen 37 §:n 2 momentissa veloitetaan mies vastaamaan velasta, jonka vaimo on tehnyt erityisiä tarpeitaan varten. Kun mies täten joutuisi vastuuseen sellaisestakin velasta, jota välttämättömästi ei ole tarvinnut tehdä, ja tällainen säännös sisältäisi poikkeuksen siitä tasa-vertaisuuden periaatteesta, jota ehdotuksessa muuten on tarkoitettu noudatettavaksi, olisi kysymyksessä oleva säännös poistettava, kuten Ruotsissakin sikäläistä

lakiehdotusta valtiopäivillä käsiteltäessä tehtiin samansisältöiseen säännökseen nähden. Ellei säännöstä poisteta, olisi puheenalaista laatua olevaan velkaan nähden ainakin määrättävä poikkeus 39 §:ssä säädetyistä uudesta kahden vuoden vanhentumisajasta, sillä ei näytä kohtuudenmukaiselta, että vaimo siten vapautuisi omia tarpeitaan varten tekemänsä velan maksamisesta miehen jäädessä edelleenkin siitä vastaamaan, vaikka velka on hänelle tavallaan vieras. Samoin olisi vaimon oltava vastuussa sanotusta velasta ilman sellaista rajoitusta kuin 40 §:ssä mainitaan.

Vihkimisen veroisena on luonnollisesti pidettävä, avioliiton päättämistä siviiliviranomaisen edessä. Tämän vuoksi olisi siitä ehdotuksen 42 §:n 2 momenttiin tehtävä tarpeellinen lisäys.

Niinhin muutoksiin nähden, joita on ehdotettu tehtäviksi perintö-, kauppaja oikeudenkäymiskaariin, holhouslakiin, ulosottolakiin, konkurssisääntöön, asetuksiin velan maksusta kuolemantapauksessa ynnä muusta, velkojain oikeudesta ja etuudesta toistensa edellä maksun saamiseen konkursiin luovutetusta omaisuudesta, määräajasta velkomisasiossa ja vuosihaastosta sekä kiinnityksestä kiinteään omaisuuteen kuin myös perintö- ja lahjaverosta sekä säästöpankeista annettuihin lakeihin, ei Korkeimmalla oikeudella ole muistuttamista.

Pöytäkirja asiaa Korkeimmassa oikeudessa käsiteltäessä tapahtuneesta äänestyksestä liitetään tämän oheen.

Helsingissä, joulukuun 20 päivänä 1920.

Korkein Oikeus:

JULIUS GROTFELT.

Julian Serlachius.
A. W. Heikkilä.
N. Hj. Neovius.

John Nordgren.
Vilhelm Blåfield.
Wald. Fagerström.

Väinö Hirvinen.
F. A. Pehkonen.
Walter Andersin.

L. R. Paloheimo.

Vuonna 1920, joulukuun 20 päivänä. maanantaina, kokoontuivat täysi-istuntoon Korkeimpaan oikeuteen:

Presidentti Grotenfelt sekä oikeusneuvokset Serlachius, Nordgren, Hirvonen, Heikkilä, Blåfield, Pehkonen, Neovius, Fagerström ja Andersin.

Oikeusneuvos Lilius oli sairauden takia poissa Korkeimman oikeuden istunnosta.

Pöytäkirjurina toimi allekirjoittanut notari.

Sittenkuin Korkein oikeus oli istunnossa viimekuluneen lokakuun 8 päivänä tehdyn päätöksen mukaan jättänyt jäsentensä keskuudesta asetetun valiokunnan alustavasti käsiteltäväksi asian, jossa Oikeusministeriö on Valtioneuvoston tekemän päätöksen mukaisesti pyytänyt Korkeimman oikeuden lausuntoa esityksestä laiksi aviopuolisoiden oikeussuhteista sekä siitä johtuvaksi erinäisten lainsäännösten muuttamiseksi, otettiin sanottu asia esittelemään määrätyn notarin Paloheimon esittelijänä saapuvilla ollessa nyt lopullisesti käsiteltäväksi.

Tarkastettuaan valiokunnan laatimaa ehdotusta Korkeimman oikeuden lausunnoksi puheenaolevasta esitysehdotuksesta, päätti Korkein oikeus antaa siitä sellaisen lausunnon kuin *toimituskirja N:o 2460 osoittaa*.

Korkeimman oikeuden lausunnosta erävimä merkittiin pöytäkirjaan seuraavat mielipiteet:

Oikeusneuvos Andersin maistutti, lisäyksiksi siihen mitä Korkeimman oikeuden lausunto sisältää, ehdotuksen 42 §:n johdosta seuraavaa:

„Rintaperillisettä kuolleen puolison „jäämistöön” on ehdotuksen 42 §:ssä ehdotettu

eloonjääneelle puolisolle myönnettäväksi „perintöoikeus”. Tämä oikeus käsittäisi puolen jäämistöstä, jos vainajalta on jäänyt eloon isä tai äiti taikka sisaruksia tai niiden jälkeläisiä, mutta muuten koko jäämistön. — Jos kummallakin puolisollla, kuten ehdotuksen mukaan on laita, on oleva oma varallisuutensa, johon toisella puolisollla avioliiton alkama ei ole osaa, ei jäämistökäsite järjellisesti voi merkitä eloon jääneen puolison omaisuutta, vaan ainoastaan sitä omaisuutta, joka vainajalla itsellään oli kuolinhetkellään. Tästä jäämistöstä olisi kumminkin ehdotuksen 9 §:n mukaan säännömukaisissa tapauksissa puolet naimaoikeuden nojalla menevä eloon jääneelle puolisolle, samalla kuin vainajan perilliset saisivat samanlaisen osan eloonjääneen puolison omaisuudesta. Näin ollen jää epäselväksi, mikä se „jäämistö” on, johon rintaperillisettä kuolleen puolison leskellä olisi perintöoikeus. Ehdotuksessa lienee tarkoitettu, paitsi sitä vainajan omaisuutta, joka naimaoikeuden nojalla ei mene eloonjääneelle puolisolle, myös sitä viimeimeinitun omaisuutta, jonka vainajan perilliset saavat tämän puolison naimaoikeuden nojalla. Näin ymmärrettynä 42 §:n säännös johtaa siihen muodottomuuteen, että eloonjäänyt puoliso „perisi” omaisuutta, jota vainaja ei ole omistanut, vaan joka hänen kuolinhetkellään päinvastoin kuului eloonjääneelle puolisolle itseleen. Tällainen tulos taas osoittaa, että ehdotuksessa, paitsi jäämistökäsitettä, myöskin perintöoikeus-käsitettä on käytetty väärässä merkityksessä”.

Oikeusneuvos Fagerström oli samaa mieltä kuin oikeusneuvos Andersin.

Oikeusneuvos Neovius kannatti myös oikeusneuvos Andersinin mielipidettä sekä

muistutti ehdotuksen 50 ja 51 §:n johdosta seuraavaa:

„Vaikka kumpikin puoliso ehdotuksen mukaan olisi pidettävä omaisuutensa yksin-omistajana, on 11 §:ssä toisen puolison naimaoikeuden turvaamiseksi ehdotettu säädettäväksi, että puolison tulisi hoitaa omaisuuttaan, johon toisella on naimaoikeus, niin ettei se tämän vahingoksi aiheuttomasti vähenisi. Jos puoliso tämän laiminlöisi, seuraisi siitä 50 ja 51 §:n mukaan, että toinen puoliso, vieläpä tämän perillisetkin, olisivat oikeutetut saamaan korvaukseksi vastiketta. Tällainen korvausvelvollisuus, joka siis seuraisi oman varallisuutensa vähemmän huolellisesta tai säästeliäästä hoitamisesta, ei tunnu oikeudenmukaiselta ainakaan siinä tapauksessa, että syyttömällä puolisollla ei ole senkään vertaa omaisuutta, johon syyllisellä puolisollla olisi naimaoikeus, kuin viime mainitulla on sellaista omaisuutta, johon syyttömällä on naimaoikeus. Jos vastiketta on annettava, ei sitä missään tapauksessa olisi annettava enempää kuin mitä tarvitaan jotta syyttömälle puolisolle tai tämän perillisille naimaoikeuden nojalla tuleva omaisuus voidaan tasata saman kokoiseksi kuin minkä syyllinen puoliso tai tämän perilliset naimaoikeuden nojalla saavat syyttömän omaisuudesta”.

Oikeusneuvos Pehkonen oli samaa mieltä kuin oikeusneuvos Neovius sekä lausui lisäksi seuraavaa:

„Ehdotuksen 3 §:n 2 kappaleen ja 23 §:n mukaan olisivat kaikki puolisojen väliset sopimukset, jotka eivät ole joko avioehtotai lahjavälipuheita, muutta mutkitta päteviä. Niiden arvelujen vaijentamiseksi, joita tällainen puolisojen välinen yleinen sopimusvapaus velkojien edun kannalta herättää, on 23 §:ssä ehdotettu säädettäväksi, että jos velkoja väittää puolisojen välistä omaisuuden luovutusta lahjaksi, puoliso, joka tämän kieltää, on velvollinen näyttämään että luovutus ei ole ollut lahja. Puolisojen ollessa yhtä puolta, mikä on taval-

lista aina milloin velkojain peijaaminen on kyseessä, ei tarpeellisen todistelun esittäminen siitä ettei luovutus muka ollut lahja ole kovinkaan vaikeata. Mainittu säännös ei siis tunnu riittävän turvaamaan velkojain etua. Mutta puolisojen välisen yleisen sopimusvapauden myöntäminen tuntuu arvelutavaltta myöskin puolisojen itsensä kannalta. Laissa tunnustettavasta yhdenvertaisuudesta huolimatta toinen puoliso, useimmissa tapauksissa vaimo, tavallisesti on oleva taloudellisissa kysymyksissä puolisonsa tahdon ja johdon alainen. Sopimusvapauden myöntäminen tulisi riistämään edelliseltä puolisolta sen turvan, jonka sopimusvapauden kieltäminen antaa kevytmielistä tai itsekästä ja häikäilemätöntä puolisoa kohtaan.

Jos puoliso avustaa toista puolisoa tämän ansiotoiminnassa, olisi hän ehdotuksen 27 §:n mukaan saapa siitä korvausta vain siinä tapauksessa, että korvauksesta on sovitettu tai että sitä on tarkoitettu annettavaksi. Tässäkin kohden ehdotus poikkeaa skandinaavilaisista esikuvistaan, joiden mukaan puolisolle on tuleva korvausta, jos sen suorittaminen työn laatuun ja muuten olosuhteisiin katsoen on pidettävä kohtuullisena. Riippumatta siitä, mille kannalle asetetaan puolisojen väliseen yleiseen sopimusvapauteen nähden, tuntuu jälkimmäinen säännös, jonka nojalla tuomioistuimen on verrattain helppo keksiä oikeudenmukainen ratkaisu, ehdotuksen puheenalaista säännöstä paremmalta. Siinäkin tapauksessa, ettei puolisojen välistä yleistä sopimusvapautta myönnettäisi, olisi mainittu skandinaavilainen säännös riittävä”.

Oikeusneuvos Heikkilä yhtyi oikeusneuvos Andersinin mielipiteeseen.

Oikeusneuvos Serlachius antoi seuraavan lausunnon:

Jag inskränker mig till att beröra vissa i ögonen fallande bestämmelser i förslaget till lag om makars rättsförhållanden, vilka synas mig dels stå i strid med den allmänna

princip, förslagen lagt såsom sin grund, dels icke på något sätt följa av sagda princip och icke heller eljest vara sakenliga. Men innan jag framlägger de anmärkningar, vilka förslagen synas mig i antytt avseende föranleda, bör jag framhåva, att jag icke är övertygad om ändamålsenligheten och än mindre om behovet att avskaffa egendoms-gemenskapen emellan makar såsom en åtminstone subsidiärt gällande regel. Skall åter så ske, hade måhända ändamålet lättare kunnat vinnas sålunda, att make tillerkändes en på visst sätt bestämd arvsrätt efter andra maken, vilken arvsrätt kunde ändras och modifieras blott genom äktenskapsförord och med vilken åtminstone lika väl som med det nya giftofrättsanspråket hade kunnat förenas de inskränkningar i makes dispositionsrätt, vilket förslaget till lag om makars rättsförhållanden i 11—13 §§ angiver, om sådana må finnas sakenliga eller nödiga. Härigenom hade detta rättsförhållande gestaltats enkelt och enhetligt samt bland annat begreppet „giftofrät” med de därmed förbundna föreställningarna helt och hållet bortfallit. Då emellertid denna utväg icke valts och en arvsrätt av antydd art hade avvikit från arvsbegreppet i gällande rätt såväl däri, att arv å ena sidan komme att tagas efter en levande som ock däri, att arvet i regeln komme att tagas av ena arvingens arvinge, kan denna fråga lämnas å sidan.

1 §.

Då jag icke kan tillmätta slagord och toma fraser beviskraft, finner jag det icke i minsta mån ådagalagt, att genomförande av en absolut likställighet mellan makar vore påkallad eller ändamålsenlig. Tesen om sådan likställighet är enligt min mening blott en yttring av den feminism, som tyvärr för tiden präglar samhället och till stor del vållat de där rådande upplösande tendenserna, och stadgandet i 1 § synes mig mer än betänkligt. Å ena sidan skola makarna hava inbördes lika rätt i fråga om

vården av gemensamma personliga angelägenheter. Å andra sidan är icke förutsett, huru ett avgörande skall komma till stånd, i händelse makarna äro av olika mening, vilken underlåtenhet fullt ådagalägger, att lagstiftaren icke funnit möjligt att tillskapa forum och förfarande för slitande av oenighet på antydd område. Detta område omfattar emellertid en mängd frågor av den vikt, att ett avgörande av makarna eller för dem måste träffas, och det synes icke vara riktigt att, för hävdande av en rent teoretisk och dessutom alldeles ogrundad sats, vare sig belasta domstolarna med slitande av sålika tvister eller inrätta särskilda domstolar för sådant ändamål, även om antyddas tvisters dragande till något forum överhuvud kunde ifrågakomma. Enda möjliga utvägen är alltså, att avgörandet överlämnas åt ena maken. Då kvinnan i regeln icke är logiskt anlagd, borde tvivel icke heller kunna råda därom, att avgöranderätten bör tillkomma mannen, helst förhållandet i verkligheten vanligen gestaltar sig så, att kvinnan, som äger benägenhet och förmåga att genomdriva sin vilja, nogsamt hävdar sin rätt, medan mannen faller undan utom där kvinnans mening är alltför oförnuftig.

3 §.

Avfattningen av 3 § giver åtminstone närmast vid handen den tolkning, att makar äro oförhindrade att med varandra ingå avtal utan annan inskränkning än att föreskrifterna i 3 kap. böra iakttagas, i där nämnda fall vid där stadgat äventyr. Vidkommande onerösa avtal framgår icke av 3 kap. vidare än måhända en överflyttning av bevisbördan i det fall, att avtalet påstås icke vara oneröst. Införandet av en sådan nyhet i lagstiftningen synes emellertid ytterst betänkligt och ägnat att framkalla det svåråtkomliga missbruk, att ena makens egendom, då han hotas av förluster, under en eller annan skenbart laglig form överflyttas till andra maken. En mångårig och

rik erfarenhet i detta avseende uppvisade Ryssland före rådsväldet. Enligt upplysningar av ryska advokater var det en vanlig företeelse att borgenären, ehuru gäldenären vid avtalets ingående var fullt vederhäftig eller t. o. m. rik, vid krävandet av betalning icke kunde utfå sin fordran, enär gäldenären icke vidare egde något, medan däremot dåmera hans hustru var förmögen. Enligt min mening borde därför:

andra stycket av 3 § utsäga, att makar icke äga ingå avtal med varandra utöver vad i 3 kap. säges och icke heller annorlunda än med iakttagande av där stadgad ordning;

senare delen av 23 § förklara där nämnd överlåtelse ogilt, samt

i 3 kap. klart angivas, dels de slag av onerösa avtal, vilka make kan ingå med make, dels huru sådant avtal åtminstone i regeln bör avslutas.

6, 7 och 9 §§.

Enligt gällande rätt äger make, vilken har giftorätt i viss egendom, sagda egendom tillsammans med andra maken, ehuru utan kvotdelning ifråga om denna egendom; han är m. a. o. samägare av egendomen. Skall enligt den nya lagen giftorätt hava samma betydelse som i nu gällande rätt, motsäger 6 § förty absolut 7 §. Har åter „giftorätt” i förslaget en annan betydelse, så är det icke blott tekniskt oriktigt att utan vidare för det nya begreppet använda en term, vilken har en så pregnant betydelse som „giftorätt”, utan ock ytterst äventyrligt, enär faran ligger nära, att lagtolkningen vid bestämmandet av det nya begreppets innebörd drager slutsatser ur det gamla giftorättsbegreppet och att det förstnämnda därigenom kommer att gestalta sig såsom något annat än vad detsamma avsetts att innebära. Vill man i lagförslaget använda ordet giftorätt för det nya begreppet, bör därför först klart och bestämt utsägas, huru beskaffad den rätt är, vilken make enligt

förslaget skall hava i den andra makens egendom. Med avseende härå, och så vitt verkliga avses, att „giftorätt” skall beteckna blott ett anspråk att vid äktenskaps upplösning erhålla lott i andra makens tillgångar, borde alltså 9 § utgå samt 7 § erhålla följande lydelse:

„Vardera maken äge, så vitt ej i 8 § annorlunda sägs, rätt att vid äktenskaps upplösning få sig tillskiftad hälften av den andra makens behållna tillgång.

Sådan rätt benämnes i denna lag „giftorätt”.

11—13 §.

Stadgandena i 11—13 §§ sammangå alldeles icke med lagförslaget grundprincip. Den nya giftorätten är nämligen ett anspråk, vilket är uppskjutet genom en oviss tidsbestämning, och hvilket icke innefattar någon rätt för anspråkets innehavare före äktenskaps upplösning. Först då denna tidpunkt inträffat, träder anspråket i kraft. Bestämmelserna i de nämnda stadgandena hava således icke något sådant samband med antydda anspråk, som kunde enligt allmänna rättsnormer härledas ur dettas väsen eller ens dess ändamål, utan stå tvärtom i uppenbar strid med det, som är ett dylikt anspråks rättsliga karaktär. De äro lämningar av den gamla giftorätten, vilka utifrån påbyggas ett alldeles olika rättsinstitut och vilken påbyggnads ändamålsenlighet dessutom är högst tvivelaktig.

Bedömer man 11—13 §§ enbart för sig, kan man förklara desamma allenast genom saknaden av klara linier och målmedvetenhet: å ena sidan har man velat genomföra absolut likställighet, men å den andra sidan har man skyggat för dess konsekvenser och brutit dessa medels lappverk — företrädesvis kvinnan till förmån.

Men då man sedan kommer till bestämmelserna om vederlag, påtvingar sig en helt annan förklaring, vilken är ännu mindre tillfredsställande. Vid sammanställande av sistnämnda bestämmelser med stadgandena

i 11—13 §§ måste man nämligen, om man är sanningsenlig, öppet vidgå, att makes rättsläge enligt det nya systemet är alldeles det samma som enligt gällande rätt, utom att han icke ens i de fall, i vilka gällande rätt det tillåter, kan hindra andra makens borgenärer att tillgripa sådan egendom, som enligt gällande rätt är underkastad giftorätt och i det nya systemet åter säges väl vara andra maken tillhörig, men omfattas av förstnämnde makes giftorättsanspråk. I övrigt är det däremot omöjligt att vare sig i förhållandet mellan makar inbördes eller i förhållandet till tredje man upptäcka någon annan skillnad i makarnas rättsläge enligt gällande rätt och enligt det nya systemet än att det, som enligt gällande rätt är giftorätt, i lagförslaget betecknas med ett annat namn, eller så, att make har ett anspråk att vid äktenskapets upplösning taga lott i andre makens egendom. Lagförslaget innehåller väl ock vissa nyheter. Å ena sidan är mannens rätt att råda begränsad till egendom, som införts i boet av eller under äktenskapet eljes tillfaller honom, samt avkomsten av sådan egendom och inkomsten av hans arbete, varjämte hans behörighet att förfoga över sådan egendom inskränkts till hustruns förmån. Å andra sidan tillerkännes hustrun rätt att ensam råda över egendom, som i boet införts av eller under äktenskapet eljes tillfaller henne samt inkomsten av sådan egendom och av hennes arbete, jämte det henne yttre inrymts rätt att förfoga över en del av den egendom och inkomst, vilken är underkastad mannens rådande. Dessa nyheter hänföra sig emellertid allenast till makes rätt att råda och äro icke i minsta mån beroende av det nya systemet: de kunna lika väl bestå, om giftorättsinstitutet bibehålles. De sakliga avvikelser i bestämmelserna om makes ansvarighet för gäld, förslaget innehåller, äro åter huvudsakligen påkallade av de nyss antydda nya föreskrifterna; måhända är någon del en följd av de formella beteck-

ningar eller termer, lagförslaget använder. Emellertid har till ock med boskillnaden bibehållits (§ 8), om än under annat namn, ehuru detta begrepp är en uppenbar contradictio in adjecto i ett rättssystem, i vilket make är allenaägare av sin förmögenhet.

Antydda olikhet må tilläventyrs rent teoretiskt hava något intresse. Men i realiteten saknar den varje betydelse. Dels har undanskiftande mycket sällan, om någonsin, förekommit i äktenskap, ingångna efter år 1889, dels kunna gällande rättsbestämmelser om makes rätt att råda och om makes ansvarighet för gäld, med bibehållande av giftorätten, så ändras, att en rätt att undanskifta icke behöver ifrågakomma. Även om man lägger tonvikten på den teoretiska konstruktionen, synes förty antydda olikhet i ingen händelse vara tillräcklig att allena giva makars rättsläge en annan rättslig prägel än detsamma enligt gällande rätt äger. Det reala innehållet av bestämmelserna i lagförslaget giva ju, trots de använda termerna, klart vid handen, att make i allt övrigt, och särskilt jämväl i förhållande till tredje man, har pregnant samma rättsläge, som om hon hade giftorätt enligt gällande rätt i andra makens egendom.

Vad lagförslaget föreslår är sålunda i sak nuvarande rätts giftorätt med vissa sakliga ändringar i enskildheter, i formellt hänseende åter en präktigt utsirad omklädnad därav, varmed avses och märkligt nog även lyokats att övertyga allmänheten, att något annat erbjudes. Huruvida det nya systemet må anses såsom något nytt, vilket motsvarar ett högt stående tidsmedvetandes knav, såsom en långt framskriden utvecklings härliga krona, det må lämnas dånhan. Men ställes uppgiften enkelt och klart så, att giftorättsinstitutet bör utmönstras, och skall giftorätten ersättas med ett anspråk för make att *vid äktenskapets upplösning* erhålla lott i andra makens *förmögenhet*, så måste konsekvenserna därav tagas med och alltså den med ett sådant anspråk oför-

enliga påbyggnad, vilken ofta nämnda bestämmelser fogat vid nämnda anspråk, ovillkorligt utmönstras. Enligt min mening böra alltså 11—13 §§ samt av stadgandena om vederlag, åtminstone 51 § utgå.

37, 39 och 40 §§.

Anses likställighet mellan makar vara påkallad, måste väl likställigheten vara verklig. Den får icke inskränkas blott därtill, att hustrun i allt det, som kan uppfattas vara en fördel, blir lika ställd med mannen, utan hon måste finna sig i att lika med mannen vara underkastad olägenheterna. Alldeles inkonsekvent är därför att, såsom i 39 och 40 §§ skett, stadga undantag för hustrun i fråga om ansvarighet för gäld. Ej heller har det anförts eller kan det ens anföras något sakligt skäl att på detta sätt gynna hustrun, medan mannen fortfarande skall bära det civilrättsliga ansvaret icke blott för egen gäld utan ock för gäld, som hustrun gjort, och han dessutom ensam är underkastad det kriminella ansvaret, i händelse familjens ekonomi genom alltför stora utgifter kommit på obestånd.

37 § andra stycket skall enligt lagförslagets motiv innefatta ett genomförande av hustruns likställighet med mannen, men är i verkligheten en vrångbild av materiell likställighet. Ehuru den grundläggande principen skall vara, att vardera maken förblir ensam ägare av vad han före äktenskapet ägde och under äktenskapet förvärvar samt likaledes är behörig att ensam och med vissa inskränkningar fritt förfoga över sin egendom, tillerkänner stadgandet i fråga andra maken rätt att göra gäld, för vilken den förstnämnda skall svara, eller m. a. o. att efter gottfinnande ådraga denne gäld. Då gäld måste betalas och betalning kan åstadkommas av den betalningsskyldige allenast genom användande av hans inkomster och, om dessa ej förslå, av hans kapital, innefattar en sådan rätt emellertid icke annat än befogenheten att genom dispo-

sitioner av visst slag förfoga över andra makens inkomster och kapital. Uppenbart är således, att stadgandet teoretiskt innefattar ett väsentligt avsteg från den grundprincip, vilken framförallt skall hävda likställigheten. I verkligheten nedbryter stadgandet fullkomligt den uppställda grundprincipen, enär detsamma för den make, vilken har att bestrida kostnaderna för familjens liv, icke blott alldeles omöjliggör att beräkna sina utgifter utan ock betager honom rätt att så förfoga över sin egendom, att utgifterna hållas inom den gräns, vilken hans inkomster uppdraga.

Under de karga ekonomiska förhållanden, vilka rådde i landet för ett halvt sekel, möjliggjordes i regeln familjens utkomst allenast genom hustruns outtröttliga arbetsamhet och omsorg, hennes aldrig svikande självförnekelse och hennes numera ofattliga förmåga att försaka. Numera måste emellertid omdömet om ett stort antal av landets kvinnor tyvärr utfalla så, dels att de äro såsom tiljorna på marken, vilka varken så eller skörda, men likväl äro praktfullt klädda, dels att de sakna sinne för sparsamhet och förmåga att beräkna de nödvändiga utgifterna, dels att de i fråga om vad må anses vara deras personliga behov uppställa överdrivna anspråk. Dessa egenskaper måste i äktenskapet bliva ödesdigra för mannen, om han skall bestrida utgifterna för familjens liv, men det oaktat icke har rätt att begränsa utgifterna till vad han förmår gälda. Alldeles uteslutet är, att en man skulle hos domstol begära hjälp till hejdande av en hushållning, som ödelägger hans ekonomi, innan han kommit på sådant obestånd, att ekonomiskt icke vidare finnes något att rädda, men faran av kriminellt ansvar uppstår.

Även i nu förevarande avseende gäller, att likställigheten måste vara likställighet även i det ogynnsamma. Att hustrun i ett visst antal fall infört förmögenhet i boet

och att mannen måhända alltför ofta missbrukat sin rätt att råda över sådan förmögenhet är det huvudsakliga skälet för yrkandet, att hustrun skall förbliva ägare av sina tillgångar och fritt få förfoga över dem. Men om man godkänner detta yrkande och därmed antager den i lagförslaget lika för vardera maken uppställda principen, så måste den kvinna, vilken ingår äktenskap utan att medföra något i boet, ock finna sig i den obönhörliga konsekvensen, att hon icke har något, över vilket hon kan förfoga. Under sådant förhållande uppstår visserligen för mannen, vilken allena har inkomst, plikten att bestrida utgifterna för familjen och jämväl för tillgodoseende av hustruns skäliga personliga behov. Denna plikt går emellertid aldrig längre än vad han förmår och i regeln icke ens så långt. Dels måste mannen räkna därmed, att utgifterna i följd av familjens ökning, barnens uppfostran o. a. d. efter hand stiga, utan att höjda inkomster stå honom till buds, dels är han berättigad att av årliga inkomster avlägga en del för att kunna bestrida kostnaden för familjens underhåll under den tid, då han icke vidare förmår genom sitt arbete underhålla densamma. Hustrun må ock tillerkännas rätt att, om mannen icke fullgör sin plikt, begära myndighetens hjälp för att tvinga honom därtill. Men ogörligt är, utan skriande orättfärdighet mot mannen, att inrymma hustrun rätt att *avgöra*, huru mycket mannen skall giva i det ena eller andra avseendet och än mer att utöva sådan rätt genom att göra gäld, för vilken mannen skall ansvara.

Regeln kommer väl fortfarande att vara, att mannen är den, som har inkomst, och orättvisan i omförmälda stadgande träffar därför vanligen mannen. Men förhållandet kan vara omvänt, och stadgandet är då lika orättfärdigt mot hustrun. Emellertid gynnar detsamma även i detta fall hustrun och är orättvist gentemot mannen så till vida, att mannen, om icke han, utan hustrun har

inkomst, icke äger göra gäld på hustruns ansvarighet för tillgodoseende av sina personliga behov, varav än vidare torde böra slutas, att en plikt icke föreligger för den rika hustrun att, då mannen alldeles saknar eller har blott ringa förmögenhet eller inkomst, av sin inkomst avstå något åt honom för dylikt ändamål. I varje händelse borde antingen denna bestämmelse utgå eller ock reciprocitet införas.

Då förslaget upptagit ifrågavarande stadgande har detsamma i själva verket gått alldeles utom den rättsliga likställighetens plan. Vad detsamma avser att åvågabringa är något helt annat än rättslig likställighet, nämligen det, att make, som själv icke har egendom eller inkomst, skall ekonomiskt vara ställd såsom om han eller hon hade del i andra makens egendom och inkomst, och för detta ändamål tillerkännas sådan make rätt att förfoga över sagda del såsom om den tillhörde honom enskilt.

Enligt min mening borde alltså make icke kunna göra gäld annorlunda än att han eller hon ensam ansvarar för densamma eller åtminstone, om stadgandet i 37 § andra stycket bibehålles, andra makens — eller således vare sig mannens eller hustruns — ansvarighet för den av förstnämnde maken gjorda gälden så begränsas som 39 och 40 §§ angiva.

47, 50—52 §§.

Huruvida make, då giftorätten utmönstras och ersättes med ett giftorättsanspråk vid äktenskapets upplösning, överhuvud bör tillerkännas rätt till vederlag är ytterst tveaktigt. Men uppenbart synes mig åtminstone det vara, att rätt till vederlag i de fall, vilka omförmåles i 51 §, icke kan hänledas eller motiveras annorlunda, än att maken i själva verket har en från äktenskapets tillkomst bestående giftorätt i detta ords gamla betydelse.

Föreskriften i 2 stycket av 47 § att avdragas skall „blott den del av gälden, för

vilken betalning icke kan erhållas ur sådan egendom", hänför sig bland annat till det fall, att maken under äktenskapet ådragit sig gälden „genom vanvård av sina ekonomiska angelägenheter eller annat otillbörligt förfarande". Emellertid finnes i detta fall icke någon „sådan" d. ä. någon viss egendom, till vilken gälden skulle hänföra sig, och varje möjlighet att tillämpa omförmälda föreskrift i ett dylikt fall är således utesluten. De sist citerade orden böra således i varje händelse utgå. Men härutöver är att beakta, att föreskriftens tillämpning icke blott blir ytterst svår utan ock är ägnad att vålla oreda jämväl i det fall, att gälden gjorts „till förvärv eller förkovran av egendom", som ej skall ingå i bodelningen, så framt icke är fråga om viss gäldförbindelse, för vilken samma egendom häftar. I motsatt fall — såsom exempelvis då maken, som använt ett genom diskontering av växlar, uttagning å kassakreditivkontrakt eller annorledes genom anlåtande av kredit anskaffat rörelsekapital, successivt nedlagt något belopp härav till egendomens förkovrande eller med en del av sagda upplånade kapital inköpt densamma — kan det nämligen icke i sträng mening sägas, att han *ådragit* sig gälden för de angivna ändamålen, och blir det i regeln omöjligt att ens närmelsevis klargöra, i vilken individuell vid äktenskapets upplösning bestående gäldförbindelse det ifrågavarande gäldbeloppet ingår. I själva verket har det påbjudna förfarandet fog allenast där fråga är å ena sidan om viss egendom, vilken icke ingår i bodelningen, och å andra sidan om viss gäldförbindelse, för vilken sagda egendom häftar och vilken bör stanna maken enskilt till last. För denna händelse har sagda förfarande en bestämd och icke oväsentlig uppgift, nämligen att fastslå dels huruvida egendomen må anses fullt svara för gäldförbindelsen eller icke, dels ock, i senare fallet, huru stor del av gäldförbindelsens belopp bör överföras till den

gäldsumma, vilken vid bodelningen skall avdragas från sammanlagda värdet av hans giftorättsanspråk underkastade egendom. I alla övriga fall har förfarandet icke annat ändamål än att utreda andra maken tillkommande vederlag och vederlagets belopp; och då detta kan bestämmas utan sådan omgång, och härtill kommer att vederlag ifrågakommer även i andra fall — så exempelvis enligt 53 § — och då måste bestämmas särskilt, synes sagda förfarande alldeles opåkallat och snarare ägnat att inveckla saken än att göra gagn.

Även om stadgandena i 11—13 §§ bibehållas, måste man högeligen betvivla rättvisan i föreskriften, att vederlag i det i 51 § nämnda fallet skall utgå jämväl ur makens giftorättsanspråk icke underkastade egendom. Omvänt borde väl vederlaget i det fall, som omförmäles i 50 §, utgå jämväl ur makens giftorättsanspråk icke underkastade egendom, vilket ock skulle stå i överensstämmelse med den i 52 § uttalade grundsatsen.

Med avseende härå, och under antagande att såväl de i lagförslaget uttalade principerna om vederlag, som ock 50 och 51 §§:s nuvarande innehåll i sak bibehållas oförändrat, borde alltså 47 § andra stycket samt 51 och 52 §§ erhålla följande lydelse:

47 § andra stycket.

Är = = = eljes särskilt för gälden, eller häftar egendom, som icke skall ingå i bodelningen, på nyss omförmält sätt för gäldförbindelse, vilken under äktenskapet tillkommit för egendomens förvärvande eller förkovrande, skall från det i första stycket = = = egendom.

51 §.

Har = = = vållat, att denna genom gäld, vilken han sålunda ådragit sig, eller eljes väsentligen minskats = = gäld.

52 §.

Rätt = = = bodelningen eller till betalning av gäld, som i 47 § andra stycket sägs.

Enligt 71 och 73 §§ skall lagen hava retroaktiv verkan, utom annat, dels däri att målsmanskapet även i tidigare ingångna äktenskap upphäves såvitt detsamma innebär inskränkning av hustruns befogenhet att ingå avtal, göra gäld samt att kära och svara, dels däri att 1 § skall äga tillämpning jämväl å tidigare äktenskapet och målsmanskapet även i detta avseende upphävas. Hustrun kunde alltså såväl upptaga lån som ock ingå vilka förpliktande avtal som helst och borde på grund av dem i rättegång ådömas betalningsskyldighet utan att mannen bleve hörd, varefter utslaget eller domen komme till verkställighet i det gemensamma boet och eventuellt även i mannens enskilda egendom; och mannen kunde icke hindra exekutionen på annat sätt än att han söker boskillnad samt även i detta fall icke under annan förutsättning än att boskillnad beviljas och icke heller i större omfattning än boskillnaden giver vid handen. Stadgandet i 71 § senare stycke erbjuder åtminstone såsom det är avfattat, icke mannen något skydd häremot. Mannens rätt att kära och svara rörande viss egendom hänför sig nämligen enligt orden till tvistemål, vari är fråga om rätt till viss egendom i boet; och gentemot den hustru tillerkända befogenheten kan mannens rätt att råda svårligen beteckna annat än att *hustrun* är betaget

att råda över egendomen. Vid exekution åter är i fråga varken tvist om viss egendom eller hustruns rätt att råda.

(Avses nu icke detta, utan tvärtom, att den hustrun tillerkända befogenheten icke får lända till intrång i mannens omförmälda rätt, bör sådant klart utsägas i lagen, exempelvis genom att i andra stycket av 71 § efter orden „varöver han råder” inskjutes: „och må på grund av vad hustrun tillgjort icke i någon form göras intrång i mannens omförmälda rätt”.

De, vilka efter den avsedda lagens tillkomst hava mod att ingå äktenskap, måste finna sig i förhållandena, såsom de gestalta sig enligt sagda lag. Men ehuru man fått vänja sig vid allehanda retroaktiva lagar och sinnet för rätt och rättvisa i detta avseende i hög grad avtrubbats, synes det dock gå över alla gränser, att lagen skulle retroaktivt ingripa i det ytterst grannliga och för familjelivet så betydelsefulla området, vilket 1 § avser, och yttermera helt förändra den rättsliga grundvalen för redan bestående äktenskaps ekonomi.

Med avseende å det anförda borde 71 § samt i 73 § den efter orden „Stadgandena i ”följande § „1” utgå”.

Korkeimman oikeuden lausunto oli kirjeessä, jonka oheen oli liitettävä pöytäkirja asiaa Korkeimmassa oikeudessa käsiteltäessä tapahtuneesta äänestyksestä ja asiaan kuuluvat kirjat, Valtioneuvoston tietoon saatettava.

Vakuudeksi:

Allan Candolin.

Ne alkuperäisen ehdotuksen kohdat, jotka Korkeimman oikeuden lausunnon johdosta ovat muutetut:

7 §.

Kumpaisellakin puolisoilla on naimaoikeus toisen omaisuuteen, mikäli ei 8 §:ssä toisin sanota.

16 §.

Puolisolla on oikeus vaatia, että toinen puoliso ottaa osaa luettelon laatimiseen kumpaisenkin irtaimesta omaisuudesta sekä että, milloin jommallakummalla puolisoilla 8 §:n säännösten perusteella ei ole naimaoikeutta määrättyyn omaisuuteen, siitä teh-

dään luetteloon merkintä. Ellei kehoitusta noudateta, määrättäköön puolison pyynnöstä uskottu mies edustamaan toista puolisoa luetteloa laadittaessa. Luetteloon voi puoliso hankkia julkisen notarin, kruununmiesmiehen tai kunnallislautakunnan esimiehen allekirjoituksen. Milloin omaisuudesta tulee riita, ratkaisee oikeus, mikä todistusvoima luettelolle on annettava.

42 §.

Jos puoliso kuolee eikä häneltä jää rintaperillisiä, periköön toinen puoliso puolet jäämistöstä, milloin vainajan jälkeen on elossa isä tai äiti taikka sisaruksia tai niiden jälkeisiä, mutta muuten koko jäämistön.

Mitä edellä on säädetty ei ole sovellettava siihen, jolla on aviopuolison oikeus, vaikkei vihkimistä ole tapahtunut.

**Eduskunnan vastaus Hallituksen esitykseen
laiksi aviopuolisoiden oikeussuhteista.**

Eduskunnalle on annettu Hallituksen esitys laiksi aviopuolisoiden oikeussuhteista, ja on Eduskunta lähettänyt sen valmis-

televaa käsittelyä varten Lakivaliokuntaan, joka kuitenkin ei ole ehtinyt antaa mieltintöä asiasta.

Helsingissä, 21 päivänä joulukuuta 1922.
